

EKİM
2016
SAYI 26

kadınlarla mor bülten

**CİNSEL SUÇLARA KARŞI YENİ YASAL DÜZENLEMELER • İKİ YENİ EĞİTİM PROGRAMI •
TÜRKİYE GÖZDEN GEÇİRİLDİ: CEDAW SÖZLEŞMESİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR
KALKINMA HEDEFLERİ • KİHEP İZMİR'DE ŞİMDİ DAHA GÜÇLÜ**

Bu Sayı

Merhaba sevgili Kadınlarla Mor Bülten okurları,

Mor Bülten'in yeni bir sayısıyla sizlerle buluşmaktan çok mutluyuz. Bu sayıda yine Türkiye'de ve dünyada kadınların gündemini sizlerle paylaşıyoruz.

Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Derneği olarak faaliyetlerimizden satır başlarını *Bizden Haberler* bölümünde paylaştık.

KİHEP'ten Haberler bölümünde Türkiye'nin dört bir köşesinden KİHEP'li kadınlar bizlerle tecrübelerini paylaşıyor. İzmir'de KİHEP ve kadın dayanışmasıyla kadınların yerel yönetime nasıl dahil olabildiklerini görüyoruz. 2016 Eğitici Eğitimi sonrası ilk gruplarını açanların da deneyimleriyle, KİHEP'in kadınların hayatını nasıl değiştirdiğini grup yönlendiricilerinin kaleminden okuyoruz.

Kadınlar ve Örgütlenme bölümünde, genç kızlar için insan hakları eğitim programı geliştiren Muş Kadın Çatısı Derneği'ni ve çalışmalarını tanıtıyoruz.

Bu sene LGBTİ Onur Yürüyüşü'nün yapılamaması ardından kadın ve LGBTİ gruplar olarak sesimizi olabildiğince yükselttik ve yan yana geldik. Bu deneyimleri *Kadın Hareketinden* bölümünde sizlere aktarmaya çalıştık. Ayrıca, Barış İçin Kadın Girişimi ve TCK'da yapılması planlanan değişiklikleri de bu bölümde ele aldık.

Dünyadan bölümünde ise bu sene Temmuz ayında gerçekleşen CEDAW Türkiye gözden geçirmesini ve kadının insan hakları adına önemli bir kazanım olan ve 2030 yılına kadar toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasını hedefleyen Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ni ele aldık.

TCK'da yapılması planlanan bazı değişiklikler cinsel istismar suçuna verilen cezaları ne derece etkileyecek ve mevcut durumdaki uygulamalara *Hukuk Köşesi*'nde değindik.

Bu sayıya emeği geçen herkese çok teşekkür ediyoruz. Keyifle okumanızı ve faydalanmanızı diliyoruz.

Dayanışmayla...

Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Derneği

Kadınlarla Mor Bülten 6 Aylık KİHEP İletişim Bülteni Sahibi: Kadının İnsan Hakları - Yeni Çözümler Derneği • **Sorumlu Müdür ve Yazı İşleri Müdürü:** Zelal Bedriye Ayman • **Yayına Hazırlayanlar:** Pinar Büyüктаş • **Katkıda Bulunanlar:** Berfu Şeker, Damla Eroğlu, Duygu Şahin, Gülşah Seral, Hande Ersayoğlu, Hilal Gençay, Nebahat Yalçın Kaya, Pinar Büyüктаş, Şehnaz Kıymaz Bahçeci, Yeşim Erkan, Zelal Ayman • **İletişim Adresi:** İnönü Cad. Saadet Apt. No:29/6 Gümüşsuyu 34437 İstanbul - (212) 2510029 newways@wwhr.org • **Grafik Tasarım:** MYRA • **Baskı:** İmak Ofset Basım Yayın San. ve Tic. Ltd. Şti. Atatürk Cad. Göl Sok. (İtfaiye karşısı) No: 1 Yenibosna Bahçelievler/İSTANBUL-TÜRKİYE

Kadınlarla Mor Bülten'e katkıda bulunan İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı'na (Swedish International Development Cooperation Agency – SIDA) teşekkür ederiz.

• *Mor Bülten'e internet sitemizdeki yayınlar bölümünden de ulaşabilirsiniz: www.kadinininsanhaklari.org*

• *Bu bültende yayımlanan yazı ve fotoğraflar sahibinden izinsiz kullanılamaz.*

İÇİNDEKİLER

2 BU SAYI

3 BİZDEN HABERLER

4 KİHEP'TEN HABERLER

4 Birlikte Daha Güçlüyüz

4 Tüm katılımcılardan "Ben feministim" cevabını almak çok keyifliydi

5 Dayanışma ve örgütlenme gücümüzü KİHEP katılımcılarımızla birleştirdik

6 KİHEP İzmir'de Şimdi Daha Güçlü

8 Mesleki Eğitim Alan Kadınlar İçin Kadının İnsan Hakları Eğitimi (KİHE)

9 KİHEP'den Uyarlanan İki Eğitim Programı ve Yeni Materyaller

10 Van KİHEP Kampı

10 KİHEP Eğiticimizin Başarısı

11 KADINLAR VE ÖRGÜTLENME

11 Muş Kadın Çatısı Derneği'nden Genç Kızlar İçin Güçlendirme Programı

13 KADIN HAREKETİNDEN

13 "Dağılmanın" Ardından: 14. LGBTİ+ Onur Yürüyüşü

15 Barış İçin Kadın Dayanışması

16 Barış İçin Kadın Girişimi ve Barış Çabaları

17 "Kimyasal Hadım Yasası" Cinsel Saldırı Suçlarını Meşrulaştırıyor

18 DÜNYADAN

18 Türkiye'nin Kadın Haklarına Dair Önemli İki Haftası

20 HUKUK KÖŞESİ

20 Türk Ceza Kanunu'nda Cinsel İstismar

22 HAKLARIMI ÖĞRENMEK VE DANIŞMAK İÇİN NERELERE BAŞVURABİLİRİM?

Bizden Haberler

KİH-YÇ bu sene KİHEP eğiticileri, katılımcıları ve kurumsal ortaklar ağını genişletmek amacıyla önemli bazı adımlar attı ve 9. KİHEP Eğitici Eğitimini Şubat 2016'da İzmir merkezli belediyelerde ve Aydın Kuşadası Belediyesi'nde çalışan kadınlara ve bazı bağımsız kadın örgütlerinden kadınlara yönelik düzenledi. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile yaşanan sıkıntıları aşmak amacıyla 2012 yılından bu yana Derneğin ağırlık verdiği belediyeler ve kadın örgütleriyle KİHEP çerçevesinde kurumsal ortaklıklar geliştirme amacına paralel olarak belediyeler ile işbirliği protokolleri imzalama konusunda da önemli gelişmeler oldu. Bu kapsamda söz konusu 10 belediyeden, İzmir Güzelbahçe Belediyesi, Seferihisar Belediyesi ve Aydın Kuşadası Belediyesi ile *KİHEP Kurumsal İşbirliği Protokolü'nü* imzaladığımızı paylaşmaktan büyük mutluluk duyuyoruz. Diğer yedi belediye ile de son derece verimli geçen ön görüşmeler gerçekleştirdik ve Eylül itibarıyla halihazırda yürümekte olan işbirliklerini daha kurumsal ve sürdürülebilir kılmak adına protokolleri imzalamaya hazırlanıyoruz.

Genel olarak bakıldığında 2016'nın ilk 6 ayında KİHEP İstanbul, Muş, Muğla, Aydın, Van, Hatay, İzmir, Kıbrıs, Çanakkale, Eskişehir, Ankara, Antalya olmak üzere toplam 12 ilde 37 grup çalışması ile 650'den fazla kadına ulaştı.

Bununla eşzamanlı olarak Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Türkiye Ofisi ile 2013 yılından bu yana sürdürülen ve 2015 yılında imzalanan anlaşma çerçevesinde yürütmekte olduğumuz proje kapsamında, pilot iller olan İstanbul,

Ankara ve Bursa'daki 4 belediye ile işbirliği içinde *Mesleki Eğitim Kurslarına Katılan Kadınlar için Kadının İnsan Hakları Eğitimi (KİHE)* isimli KİHEP'den uyarlanmış bir eğitim programını uygulamaya başladık. KİHEP eğiticilerimiz tarafından uygulanan 10 haftalık KİHE ile 2016'nın ilk yarısında 485 kadına ulaştık. ILO ortaklığındaki bu projede KİHE Eğitici El Kitabı ile bazı yayın ve materyallerimizi projenin ihtiyaçlarına göre güncelledik. 2016 Aralık ayı sonunda sonlanması planlanan proje aracılığıyla sonbahar döneminde 1500 kadına yönelik grup çalışmaları yapılması ve 1250 kadın ve erkeğe seminerler verilmesi için hazırlıklarımıza devam ediyoruz.

Ayrıca, KİHEP kurumsal ortağımız olan Muş Kadın Çatısı Derneği'nin Sabancı Vakfı mali desteğiyle yürütmekte olduğu çalışma kapsamında 10 modül ve oturumdan oluşan yeni bir eğitim programı ve El Kitabı geliştirilmesine destek olduk. Önümüzdeki aylarda pilot uygulamaları başlayacak olan bu yepyeni eğitim programı ve materyalleri aracılığıyla 15-18 yaş arasındaki genç kızların haklarıyla ilgili farkındalıklarının artmasına ve güçlenmelerine katkıda bulunacağına inanıyoruz.

KİH-YÇ, Birleşmiş Milletler (BM) Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi (CEDAW) Sözleşmesi'ne taraf olan Türkiye'nin 7. dönem raporu 13 Temmuz'daki CEDAW komitesi değerlendirmesine ve 19 Temmuz'daki Türkiye'nin BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri altındaki ilk gözden geçirmesine katılarak uluslararası sözleşmelerin değerlendirmelerini takip etti.

Geçtiğimiz altı ayda ayrıca KİHEP ile ilgili eğitim programı, yayın ve materyal geliştirme ve paylaşma konusundaki çalışmalarımız devam etti. Temel yayınlar güncellenerek yeniden basıldı ve eğiticilerimiz ve katılımcılar ile paylaşıldı. Bunlardan Haklarımız Var kitapçık serisinin 4. kitapçığı olan *Ekonomik Haklarımız Var* kitapçığının hazırlandığı haberini paylaşmaktan büyük heyecan duyuyoruz. Alanında ilk olacak yeni bir yayın olan bu kitapçığın kadınların bu konudaki ihtiyaçlarını karşılamasını umuyoruz.

Birlikte Daha Güçlüyüz

Sera Köroğlu

KİHEP Grup Yönlendiricisi - İzmir Karşıyaka Belediyesi

Üniversite yıllarımdan bu yana içinde bulunduğum kadın hareketinin paylaşım açısından belki de en umut dolu, paylaşım açısından kendimi en verimli hissettiğim deneyimdi KİHEP..

Almış olduğum eğitici eğitimi sonrası Karşıyaka Belediyesi Üretici Kadın Kooperatifi üyesi kadınlar ile buluştum. Eğitimin ilk günü, “neden insan hakları değil de kadının insan hakları?”, “benim eşimle aram çok iyi”, “kadın hareketini desteklerim ama feminist olmam” cümleleri ile karşılaştığımda eğitimin son günlerinin bana bu denli umut vereceğini tahmin edemiyordum.

Konu başlıkları ilerledikçe grupta çözümler başladı ve eğitime gelen kadınların sorduğu sorular ve getirdikleri haberler ile de gözlemlediğim farkındalık artışı yaşandı. Gerek şiddet yelpazesinin genişliği gerekse haklarımızı uygulamada bilgi azlığı nedeni ile maruz kaldığımız zorluklar katılımcıların dikkatini çeken konulardan birkaçı oldu. Kadınların “komşuma da okuyorum”, “dün eşime

ilk kez hayır dedim”, “ben de psikolojik şiddete maruz kalıyordum, eşime haklarımı okudum”, “STK'lara üye olmayı düşünüyorum”, “ekonomik şiddet görmüşüm ama haklarım da var, ben de başarabilirim”, “açacağıңыз diğer gruba da katılmak istiyorum” gibi cümleleri bana her hafta heyecan, azim ve umut kattı.

Gelen sorulara verdiğim cevaplar, kadınların birbirleri ile fikir ayrılıklarına düştüğünde verdiğim tepkiler ve her eğitim sonrası güzel cümleler ile ayrılan katılımcılar, kendimi iyi hissetmemi sağladı ve eğitim verirken eğitildiğimi hissettim.

Alanlarda olmamın yanı sıra, kadın hareketinin içinde olmayan ve başta biraz da olsa önyargı ile gelen kadınların son günlere doğru dönüşen fikirleri, söylemleri bana kadın hareketine somut katkıları olduğunu hissettirdi.

Teşekkürler KİHEP, birlikte daha güçlüyüz...

Tüm katılımcılardan “Ben feministim” cevabını almak çok keyifliydi

Belgin Akçay

KİHEP Grup Yönlendiricisi - İzmir Balçova Belediyesi

KİHEP Grup Yönlendiricisi olarak, grup oluşturma aşamasında katılımcıların profilinin karma oluşundan yana tercih kullandım. Çünkü bu grubun daha verimli olacağını düşündüm. Nitekim de bu düşüncemde yanılmadığımı gördüm.

Grup siyasi, engelli, engelli anneleri, ev içi-ev dışı çalışanlar, emekli, okur yazar olmayan, sosyo-ekonomik seviyeleri alt ve üst düzeyde olan kadınlardan oluşuyordu. Grup çalışmaları esnasında farklı kültürlerin ve görüşlerin ortak noktada birleştiğini görmek, sınıf ayrımı gözetmeksizin kolektif çalışmayı benimsemek, ortak fikir üretmek sunum yapmak gibi bir çok olumlu çalışmaların sergilendiğini görmek benim için keyif vericiydi.

16 oturumluk eğitim programının sonucunda kadınların bilmedikleri haklarıyla ilgili bilgi sahibi olmaları, öz güvenlerinin artması, ben dilinin iletişimde önemli olduğunu fark etmeleri, aile içi ve çevrelerindeki sorunlara karşı duyarlılıklarının artması ve toplumsal eylemlerde yer alma isteklerinin belirmesi gibi değişimlerin, KİHEP'in sağladığı faydaların bir göstergesi olduğu düşüncesindeyim.

Grup katılımcılarından görme engelli Neriman Dinçer, Balçova Belediyesi santral memuru olarak görev yapıyor. Bu eğitim programı için grup oluştururken kendisinin de

KİHEP Balçova Grubu

katılımcı olması yönünde ısrarlı davrandım. Her ne kadar çekimser kalsa da onun bu çalışmayı başarıyla bitireceğinden emindim. Nitekim de yanılmadığımı gördüm. Şimdi Neriman ileride grup yönlendiricisi olmayı hedefliyor. Bu düşüncesinin tüm engellilere örnek olabileceği gibi, diğer yönlendiricilerin de çalışma şevkini artıracaklarını düşünüyorum.

Yine 60 yaş üstünde okur-yazar olmayan bir katılımcı oturumlar bittikten sonra okuma yazma kursuna katılacağını belirtti.

Ayrıca feminizm hakkında olumsuz düşüncelerin değişmesi benim için bu eğitim programının amacına ulaştığının göstergesiydi. Feminizm hakkında açıklamalara başlamadan önce gruba şöyle bir soru yönelttim: "Aranızda feminist olan var mı?" ve gruptan hiç cevap gelmedi. Ardından "Feminist ne demek?" diye sorduğumda "Erkek düşmanı, satanist, pasaklı, çirkin bakımsız" diye tanımlar gelmeye başladı. Bu tanımları teker teker panoya yazdım ve konuyla ilgili bilgiler verip açıklamaları yapmaya başladım. Oturumun sonunda aynı soruyu tekrar sorduğumda tüm katılımcılardan "Ben feministim" cevabını almak çok keyifliydi. Zira feminizmin toplumsal düzeyde yanlış bir olgu olarak algılandığı, bunun bir kadın hareketi olarak haklarımız konusunda mücadele vermemizin bir yolu olduğu algısının da oluşması olumlu bir gelişmeydi.

KADININ İNSAN HAKLARI EĞİTİM PROGRAMI (KİHEP) NEDİR?

Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı (KİHEP), 1995 yılında Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği (KİH-YÇ) tarafından geliştirildi. 20 yılda, Türkiye'nin 56 iline ve Kıbrıs'a ulaşan programa şimdiye kadar 14 binin üzerinde kadın katıldı. 16 hafta süren KİHEP, kadınların çok çeşitli alanlarda karşılaştıkları insan hakları ihlalleri konusunda toplumsal bilinci artırarak, kadınların bu sorunlar karşısında çözümler üretmelerine yönelik donanımı kazanmalarını sağlamayı, feminist bir bilinç oluşturmayı, kadınların Türkiye'de demokratikleşme sürecine özgür ve eşit bireyler olarak katılmalarını ve kendi bağımsız örgütlenmelerini yaratmalarını desteklemeyi amaçlıyor.

İşte buna benzer tüm olumlu çıktılardan sonucunda ben de özgüvenimin daha da arttığını, birlikte öğrenme metodunun ne kadar faydalı olduğunu ve bundan sonraki eğitimlerde öncekinden daha donanımlı olabileceğimi düşünüyorum.

Dayanışma ve örgütlenme gücümüzü KİHEP katılımcılarımızla birleştirdik

Ayla Erdoğan

KİHEP Grup Yönlendiricisi - İzmir

Bu yıl da dayanışma ve örgütlenme gücümüzü KİHEP katılımcılarımızla birleştirdik.

Bu dönem üç grup açtım. Karabağlar'da iki, Çeşme Belediyesi ile bir grup çalışması yaptım. İlk grubumu Karabağlar Belediyesi, Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü ile Limontepe Semt Merkezinde açtım. Eğitime katılan kadınların çocuklarının küçük olması sebebiyle ilk defa Müdürlük 3 ila 6 yaş arası çocuklara kreş desteği verdi. Çocuk gelişimci sevgili Yağmur Akıncı ile KİHEP grubumuzu birlikte yürüttük. Anneler KİHEP farkındalığı ile güçlenirken, çocuklar da okul öncesi eğitim fırsatını aldılar ve çok da güzel etkinlikler ortaya çıkardılar.

İkinci grubumu desteğini ve katkılarını hiç bir zaman esirgemeyen Karabağlar Belediyesi Kent Konseyi Kadın Meclisi ile yaptım. Bu grubun enerjisi ve farkındalığı sonunda örgütlenme çalışmasını beraberinde getirdi. Karabağlar'da buna gerçekten çok ihtiyacımız var. En kısa

zamanda gelişmeleri paylaşıyorum. Ayrıca grubumuzdan Dilek Kalkan üniversite sınavına girmeye karar vermişti, şu anda 9 Eylül Üniversitesi 4 yıllık Türk Edebiyatı ve Tarihi bölümünü kazandı. Arkadaşımı tebrik ediyorum. Yine güzel bir haber aynı grubumuzdan sevgili Meral Keleş ve Hülya Abay Derneğinin organize ettiği 9. KİHEP Eğitici Eğitimi'ne Karabağlar Belediyesi adına katılarak KİHEP Eğiticisi olarak aramıza katıldılar. Arkadaşlarıma başarılar diliyorum.

Üçüncü grup çalışmasını 32 kadınla Çeşme Belediyesi Kent Konseyi Kadın Meclisi ile gerçekleştirdim. Çeşme Belediye Başkanı Sayın Muhittin Dalgıç'ın katkılarıyla katılımcılara ve bana her türlü desteği ve kolaylığı sağladılar. Dört ay boyunca Çeşme'nin en güzel otellerinde en iyi şekilde ağırlanarak KİHEP grup çalışmasını tamamladım. Sertifikalarımızı da Belediye Başkanı ve Çeşme Kaymakamı Sayın Mustafa Erkayran birlikte verdiler. Başkan ve Kaymakam programın içeriğinden çok etkilendiklerini

Çeşme KİHEP Grubu

ve devamı için her türlü desteği vereceklerini iletiler. Bu buluşmanın sonunda kadınlar, Belediye bünyesinde Kadın Çalışmaları Müdürlüğü ve Kadın Danışma Merkezine ihtiyaçları olduğunu ve "Gerekirse açık tutabilmek için gece gündüz gönüllü olarak nöbet bile tutarız" diyerek taleplerini iletiler. Ayrıca 6284 Şiddet Yasasının uygulanmasını kaymakamlık aracılığıyla takip edeceklerini bildirdiler.

Yapmış olduğum üç grup çalışmasında toplam 63 kadın ile birlikte hak bilinci çerçevesinde çok değerli deneyim

paylaşımları, bizi daha da güçlendirecek olan örgütlenme mücadelemize güç verdi.

Bana destek ve katkılarını her daim gösteren Karabağlar ve Çeşme Belediyesine, Müdürlüklerine, Kent Konseylerine Kadın Meclislerine ve gruplarımdaki tüm kadınlara çok ama çok teşekkür ediyorum.

Önümüzde ki dönemde buluşmak dileğiyle, herkese İzmir'den sevgi ve selamlar...

KİHEP İzmir'de Şimdi Daha Güçlü

Zelal Ayman

KİHEP Koordinatörü – KİH-YÇ

9. KİHEP EĞİTİCİ EĞİTİMİ VE BELEDİYELERLE İŞBİRLİĞİ

Evvelden bu yana KİHEP saha uygulamalarının güçlü olduğu İzmir'de KİHEP şimdi çok daha yaygın ve etkin biçimde uygulanmaya başlandı. KİH-YÇ'nin belediyeler ile ortaklıklar kurarak KİHEP'i yaygınlaştırma amacına uygun olarak, 2012 yılından bu yana İzmir Büyükşehir Belediyesi Sosyal Projeler Daire Başkanlığı ve Kadın Çalışmaları Müdürlüğü ile yürütülen ve çeşitli sebeplerle zaman zaman kesintiye uğrayarak devam eden görüşmeler nihayet meyvesini verdi. Toplam 24 katılımcının olduğu on iki gün süren eğitime, İzmir merkezli 9 belediye ve Aydın Kuşadası Belediyesi olmak üzere 10 belediyeden 20 kadın çalışanın ve bağımsız kadın örgütlerinden 4 kişinin katıldığı 9. KİHEP Eğitici Eğitimi 15-26 Şubat 2016 tarihleri arasında Kuşadası'nda gerçekleşti. İki kişinin katıldığı Aydın Kuşadası Belediyesi dışında İzmir'de bulunan belediyeler şunlar oldu: Balçova Belediyesi (2 kişi), Bayraklı Belediyesi (1 kişi), Bornova Belediyesi (1 kişi), Gazimur Belediyesi (2 kişi), Güzelbahçe Belediyesi (1 kişi), İzmir Büyükşehir Belediyesi (4 kişi), Karabağlar Belediyesi (3 kişi), Karşıyaka Belediyesi (3 kişi), Seferihisar Belediyesi (1 kişi).

Katılımcı kadınların çoğu temsil ettikleri belediyelerin sosyal yardım, sosyal projeler, kadın çalışmaları müdürlüğü ve kadın danışma merkezlerinde çalışmakta

olan arkadaşlarımızdı. İzmir Kadın Dayanışma Derneği ve ÇEKEV'den arkadaşlarımız da bağımsız kadın örgütleri adına eğitime katıldılar.

Şubat ayı sonunda biten eğitici eğitiminin hemen sonrasında 18 katılımcı ilk grup çalışmalarını buldukları yerlerde açarak uygulamaya başladılar ve hepsi süpervizyon sürecinden geçtiler. Haziran ayı sonunda grup çalışmalarının bitmesinin ardından, Temmuz sonunda 3 gün süren ve son derece verimli geçen Değerlendirme ve Koordinasyon Toplantısını gerçekleştirdik ve eğiticilerimize sertifikalarını verdik. Toplantıda, ilk dönem gruplarını zamansal zorluklar yüzünden açamamış arkadaşlarımız da dahil tüm yeni eğiticilerimiz 2016 sonbahar ve 2017 ilkbahar dönemine ilişkin grup açma planlarını paylaştılar.

9. KİHEP Eğitici Eğitimi Katılımcıları

İZMİR KİHEP EĞİTİCİLERİ TOPLANTISI

İzmir'de bu eğitimler sayesinde giderek genişleyen KİHEP eğitici, katılımcı ve kurumsal işbirliği ağlarının yerel ve bölgesel düzeyde genişlemesinin yol ve yöntemlerini konuşmak üzere söz konusu toplantımızın bir oturumunu bu konuya ayırdık. Son derece verimli geçen oturuma, yıllardır kadın hareketine büyük katkıları bulunan ve şu anda Karabağlar Kent Konseyi Başkanlığını yürüten sevgili Nazik Işık ve eskiden bu yana İzmir'de pek çok grup açmış KİHEP eğitimcilerimizden Duygu Öz, Hale Kolay, Reyhan Kaplan, Sevgi Binbir ve Sevgül Öncü de katıldı. Nazik Işık, İzmir ve çevresindeki KİHEP'in daha yaygın ve sürdürülebilir bir şekilde uygulanmasına ilişkin önerilerini paylaştı ve eğitimcilerimiz de aynı doğrultuda yeni eğitimcilerimizi destekleme konusunda somut adımlar atmaya ilişkin isteklerini belirttiler. Oturumun en önemli çıktısı, İzmir'deki sayıları 32 olan KİHEP eğitimcilerimizin öncelikle kendi aralarında ilişkilenebilir ve sürdürülebilir bir şekilde uygulanmasına ilişkin önerilerini paylaştı ve eğitimcilerimiz de aynı doğrultuda yeni eğitimcilerimizi destekleme konusunda somut adımlar atmaya ilişkin isteklerini belirttiler. Oturumun en önemli çıktısı, İzmir'deki sayıları 32 olan KİHEP eğitimcilerimizin öncelikle kendi aralarında ilişkilenebilir ve sürdürülebilir bir şekilde uygulanmasına ilişkin önerilerini paylaştı ve eğitimcilerimiz de aynı doğrultuda yeni eğitimcilerimizi destekleme konusunda somut adımlar atmaya ilişkin isteklerini belirttiler.

KİHEP İLE BELEDİYELER ARASINDA KURUMSAL İŞBİRLİKLERİ

KİH-YÇ olarak, KİHEP aracılığıyla daha çok sayıda kadına etkin ve yaygın bir ağ içinde ulaşma amacıyla yerel yönetimler ve kadın örgütlerinden kadınları KİHEP eğitici havuzumuza katma gayretiyle yeni eğitimcilerin temsil ettikleri kurumlarla kurumsal ve sürdürülebilir bir düzeyde işbirliği yapmayı evelden beri önemsemekteyiz. Bu kapsamda, söz konusu kurum ve kuruluşlar ile görüşmeler yapmaktayız.

Seferihisar Belediye Başkanı Sayın Tunç Soyer ile KİHEP Protokolü'nü imzaladık

Hem bizim hem de yeni eğitimcilerimizin olağanüstü katkı ve gayretleriyle yukarıda adı geçen 10 belediyeden Güzelbahçe Belediyesi, Kuşadası Belediyesi ve Seferihisar Belediyesi ile Protokol imzaladık. Bu vesileyle başta Güzelbahçe Belediye Başkanı Sayın Özdem Mustafa İnce, Kuşadası Belediye Başkanı Sayın Özer Kayalı ve Seferihisar Belediye Başkanı Sayın Tunç Soyer olmak üzere adı geçen belediyelerde protokol imzalama süreçlerini destekleyen tüm çalışanlara ve KİHEP eğitimcilerimize çok teşekkür ediyoruz.

Geçtiğimiz ay ayrıca Balçova Belediyesi, Bornova Belediyesi, Gaziemir Belediyesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi ve Karabağlar Belediyesi ile ön görüşmeler yaptık ve Eylül-Ekim 2016 döneminde protokol imzalanması konusunda karşılıklı plan yapıldı. Bayraklı Belediyesi ve Karşıyaka Belediyesi ile de aynı dönemde ön görüşmelerimizi yapacağız. Bunun dışında Urla ve Çiğli'de bulunan eğitimcilerimizin çabalarıyla bu belediyeler ile görüşmeler devam etmekte ve gelecek dönemde görüşmelerin somutlaşmasını amaçlıyoruz.

Kurumsal protokol ile kurulan işbirliğini en sağlıklı şekilde yürüterek kurum içinde KİHEP eğitici olan arkadaşlarımızın zaman, mekan ve araç gereç gibi konularda desteklenmesini amaçlıyoruz. Böylece program kurum bünyesinde hem eğitici, hem bulunduğu kurumun hem de belediyeden hizmet alan kadınların kapasitesini geliştiren bir yaklaşımla sürdürülebilir bir şekilde uygulanmaya katkıda bulunabilecek.

Güzelbahçe Belediye Başkanı Sayın Özdem Mustafa İnce ile KİHEP Protokolü'nü imzaladık

Kuşadası Belediye Başkanı Sayın Özer Kayalı ile KİHEP Protokolü'nü imzaladık

Mesleki Eğitim Alan Kadınlar İçin Kadının İnsan Hakları Eğitimi (KİHE)

Hilal Gençay

KİHE Proje Koordinatörü – KİH-YÇ

KİH-YÇ, 2008 yılından bu yana Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Türkiye Ofisi ile işbirliği içinde herhangi bir işte çalışan veya meslek eğitimi almakta olan kadınlara yönelik hak bilinci konusunda KİHEP'e dayalı eğitim ve seminer çalışmaları yürütüyor. 2013 yılından bu yana ILO tarafından İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı (SIDA) mali desteğiyle yürütülen proje çerçevesinde KİH-YÇ, "Kadınlar için Daha Çok ve Daha İyi İşler: Türkiye'de İnsana Yakışır İş için Kadınların Güçlendirilmesi Projesi" kapsamında Kadının İnsan Hakları Eğitimi'ni (KİHE) Mart 2016'dan bu yana uygulamaya başladı.

Türkiye'de erkeklerin yüzde 75'i işgücü piyasasına katılırken, kadınlarda bu oran yüzde 32'de kalıyor, yani ancak her üç kadından biri istihdam içinde yer alabiliyor. Kadınların üzerindeki bakım emeği yükü, iş-yaşam dengesini sağlayacak politikaların olmaması, kadınlar hakkındaki kalıplaşmış ön yargılar, adil olmayan çalışma koşulları ve ücretlendirme gibi faktörler kadınların işgücü piyasasına girmelerini ve daha sonrasında da işgücü piyasasında kalmalarını zorlaştırıyor. Kadınların, insana yakışır işlerde ve adil koşullarda çalışabilmeleri için anayasal, medeni ve ekonomik hakları konusunda bilgi ve farkındalığa sahip olmaları büyük önem taşıyor. Projede tüm bu ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak hazırlanan KİHE programı ile kadınların ekonomik alanda güçlenmesinin desteklenmesi amaçlanıyor. Proje kapsamında meslek eğitimi alan ve işgücü piyasasına girmeyi hedefleyen 2000 kadına yönelik olarak uygulanan KİHE grup eğitimleri yanında, işgücü piyasasına girmiş, çalışmakta olan 1250 kadın ve erkeğe de toplumsal cinsiyet eşitliği seminerlerinin verilmesi planlanıyor.

Ankara, Bursa, İstanbul ve Konya illerinde yürütülen projenin ilk döneminde Ankara'da Altındağ Belediyesi, Bursa'da Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Osmangazi Belediyesi, İstanbul'da Kadıköy Belediyesi işbirliğinde hasta kabul işlemleri, bilgisayarlı muhasebe, çocuk gelişimi ve eğitimi, açılış, güzellik ve saç bakım hizmetleri, giyim üretim teknolojileri gibi meslek edindirme kurslarına katılan toplam 485 kadın KİHE programını tamamladı ve sertifikalarını aldılar.

KİHE grup eğitimlerine katılan kadınlar, Kadının İnsan Hakları, Medeni Haklar, Anayasal Haklar, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, İletişim, Kadına Yönelik Şiddet, Şiddete

Karşı Stratejiler, Kadın ve Sağlık, Ekonomik Haklar başlıklarını içeren 10 haftalık bir eğitim alıyorlar. KİHE eğitimleri ile kadınların haklarını öğrenerek özellikle ekonomik alanda güçlenmeleri ve işgücü piyasasında karşılaşabilecekleri zorluklarla baş edebilme konusunda daha hazır hale gelmeleri bekleniyor.

Programı tamamlayan kadınların aldıkları eğitimle ilgili ilk yorumları, projenin amacına ulaşacağı konusunda umut veriyor. KİHE katılımcısı kadınlar haklarını öğrenmenin güçlendirici olduğunu ve bu eğitimlerin yaygınlaşmasının kadınlar arası dayanışmayı geliştireceğini ifade ediyorlar. Bununla beraber çalışma hayatı ile ilgili cesaretlerinin arttığını, artık kendilerini çalışma hayatına daha hazır hissettiklerini ve haklarını savunmak konusunda da kendilerine olan güvenlerinin arttığını söylüyorlar. Bu projede yer alan grup yönlendiricileri de bu grup çalışmasının özellikle iletişim, medeni haklar, şiddete karşı stratejiler ve ekonomik haklar konularında kadın gruplarında etkili olduğu görüşünü paylaşıyorlar.

2016 yılı Aralık ayı sonunda tamamlanması planlanan projede KİHE grup eğitimleri ile 2000, toplumsal cinsiyet eşitliği seminerleri ile de 1250 olmak üzere toplam 3250 kişiye ulaşılması hedefleniyor.

KİHE Altındağ gruplarının Sertifika Töreni

İki Eğitim Programı ve Yeni Materyaller

MESLEKİ EĞİTİM ALAN KADINLAR İÇİN EĞİTİM PROGRAMI

Geçtiğimiz altı ayda KİH-YÇ, proje ortaklarıyla birlikte KİHEP El Kitabı'nın 16 modül ve oturumunu esas alan iki eğitim programı ve yayınlarını geliştirdi. Birincisi ILO ortaklı proje kapsamında 10 modülden oluşan ve işbirliği yapılan belediyelerdeki mesleki eğitim kurslarına katılan kadınlara yönelik Kadının İnsan Hakları Eğitimi (KİHE) adıyla yürüttüğümüz grup çalışmaları için Mart 2016'dan bu yana kullanılmaktadır. Pilot uygulama olarak planlanan bu çalışmanın 2017'de daha görünür olacak sonuçları, programı bundan sonra ne şekilde devam ettireceğimize ışık tutacak. Program kapsamında eğitimcilerin kullanımı için bir El Kitabı geliştirilmiş ve ayrıca modül ekleri kitapçıklar şeklinde hazırlanarak katılımcılara dağıtılmaktadır.

GENÇ KIZLAR İÇİN GÜÇLENDİRME PROGRAMI

Muş Kadın Çatısı Derneği ile ortak yürüttüğümüz çalışma kapsamında yine 10 modül ve oturumdan oluşan genç kızlara yönelik bir eğitim programı ve buna uygun içerikte yeni bir El Kitabı ve ilgili yayınları geliştirmeye başladık. Pilot uygulama olarak 2016 sonbahar döneminde başlayacağımız bu eğitim programı, Muş ve Antalya'da 4 ayrı pilot grup çalışmasını kapsamakta ve 15-18 yaş arasındaki genç kızların haklarıyla ilgili farkındalıklarının artmasını ve güçlenmelerine katkıda bulunmayı amaçlıyor.

YAYIN VE MATERYALLERİMİZ

Geçen altı ayda KİHEP'in genişleyen eğitici ve katılımcı ağı ile program ortaklarının taleplerini karşılamak amacıyla yayın ve materyal üretimi ve paylaşımı faaliyetlerimiz devam etti. Özellikle son yıllardaki yasal düzenlemeler ışığında KİHEP El Kitabı'nı geniş kapsamlı bir güncelleme ve revizyondan geçirdik. Öncelikle iki ekonomik haklar modülü ile şiddet ile ilgili modüller tümüyle elden geçirilerek güncellendi ve aktif eğitimcilerimizin tümüne gönderildi.

Bu kapsamda ayrıca Haklarımız Var serisindeki 3 kitapçık da güncellenerek yeniden basıldı. İstanbul Sözleşmesi, geçen sene Anayasa Mahkemesi'nin yeniden düzenlediği dini nikah ve kadınların kendi soyadlarını kullanma hakkı ile ilgili yeni düzenlemeleri içeren HV serisi önümüzdeki dönemdeki saha çalışmaları için hazırlandı.

EKONOMİK HAKLARIMIZ VAR KİTAPÇIĞI

Sadece KİHEP gruplarında değil, genel bir bilgilendirici kaynak olarak yıllardır kullanmakta olduğumuz *Haklarımız Var!*, *Cinselliğimiz Var!* ve *Doğurganlık Haklarımız Var!* kitapçıklarına ek olarak *Ekonomik Haklarımız Var!* başlıklı yeni bir kaynak kitapçık geliştirdik. Gelecek dönemde kullanmaya başlayacağımız bu kitapçık alanında önemli bir kaynak niteliği taşımakta ve genel anlamda Türkiye'de kadınların çalışma haklarıyla ilgili konuları içermektedir. Kitapçık iş hayatındaki eşitsizlikler, cinsiyetçi işbölümü, bakım emeği ve kadınların üstündeki bakım yükümlülükleri ile konuyla ilgili yasal mevzuattaki haklarımızı görsellerle desteklenmiş sade bir dille hazırlandı.

Özellikle KİHEP'in iki ayrı bağımsız değerlendirme çalışmasında öne çıkan bir konu, katılımcıların bazılarının işgücü piyasasına ya geri dönmesi ya da ilk kez adım atmasıydı. KİHEP'in ana hedeflerinden biri olmayan bu gelişmenin ışığında, katılımcılardan da gelen talepleri de dikkate alarak *Ekonomik Haklarımız Var* kitapçığını hazırlamaya karar verdik. Kitapçığın ILO ile ortak yürütülen grup çalışmalarına katılan meslek eğitimi almakta olan kadınların yanı sıra, tüm KİHEP katılımcılarına önemli bir destek sağlamasını umuyoruz.

Van KİHEP Kampı

Zozan Özgökçe

KİHEP Grup Yönlendiricisi – Van Kadın Derneği (VAKAD)

İlkini 2008 yılında yaptığımız KİHEP kampının ikincisini 2016 Nisan ayında hayata geçirdik. Elazığ'daki Hazar Gölü kenarında yaptığımız kampta amacımız kadınlar arasındaki dayanışmayı geliştirmek, atölye çalışması yapmayı öğrenmek, birlikte tartışarak sorunlarımızı saptamak ve bu sorunlar ile baş etme yöntemlerini konuşmak, birbirimizin deneyimlerini dinlemek ve birlikte öğrenmekti.

VAKAD'ın düzenlediği KİHEP kampına katılan kadınlar

Dört gün süren kampta Kadının İnsan Hakları, Ekonomik Haklar, Cinsel Haklar, Doğurganlık Haklarımız, Kadına Yönelik Şiddet ve Şiddete Karşı Stratejilerimiz, Anayasal Haklar, İletişim, Medeni Haklar ile Feminizm ve Örgütlenme konularına eğildik. Kamp boyunca hem gündüz hem de gece olmak üzere atölye çalışmaları yaptık, oyunlar oynadık. Hem birbirimizi yakından tanıma olanağı bulduk hem de kampın kısa bir bölümünde Elazığ'ın merkezi ile Harput ilçesine küçük bir gezi

düzenledik. Kadınların oluşturduğu Kadın Emeği pazarını gezdik.

Ayrıca KİHEP kampı VAKAD'ın 12. kuruluş yıl dönümüne denk geldiği için de 9 Nisan 2016 gecesi kadınlarla bir gece düzenledik. Pastamızı üfledik ve kurtlarımızı döktük. Genel olarak kamp çok verimli geçti. Dayanışma, kaynaşma ve örgütlenme için önemli bir çalışma oldu bizim açımızdan.

KİHEP Eğitimimizin Başarısı

Çanakkale'de yıllardan bu yana KİHEP grup çalışmaları yapan eğitimcimiz sevgili Gülay Sarışen, Türkiye Kent Konseyleri Birliği'nin 2016 yılı dönem başkanlığına seçildi. Kadınların siyasete katılımı ve karar alma mekanizmalarında yer almalarının çok güzel bir örneğini yaratan Gülay'ı kutluyor ve kendisine yeni görevinde başarılar diliyoruz.

Gülay ayrıca, Çanakkale Kent Konseyi'nin, Çanakkale ASP İl Müdürlüğü, Çanakkale Belediyesi, İl Emniyet Müdürlüğü, Baro, İnsan Hakları Derneği, UNICEF, Türk Kadınlar Birliği ve Boreas Kadın Sanat Derneği ortaklığında "Kadın ve Çocuklara Yönelik Şiddete Son Kampanyası" kapsamında yeni KİHEP grup çalışmalarına başlamış durumda. KİHEP gruplarına, Konsey'in 3 ayrı mahalle meclisinde bulunan 75 kadın katılacak.

Önümüzdeki Mor Bülten sayısında Gülay ile başkanlığı döneminde yapmakta olduğu çalışmalar ve KİHEP gruplarıyla ilgili daha geniş bir haberi sizlerle paylaşıyor olacağız.

Ayrıca KİHEP kampı VAKAD'ın 12. kuruluş yıl dönümüne denk geldiği için de 9 Nisan 2016 gecesi kadınlarla bir gece düzenledik. Pastamızı üfledik ve kurtlarımızı döktük. Genel olarak kamp çok verimli geçti. Dayanışma, kaynaşma ve örgütlenme için önemli bir çalışma oldu bizim açımızdan.

Muş Kadın Çatısı Derneği'nden Genç Kızlar İçin Güçlendirme Programı

Ebru Batık

Muş Kadın Çatısı Derneği ve KİH-YÇ

Muş Kadın Çatısı Derneği'nden kadınlar

Bazı hikayeler vardır bir anda gelişir ve yazıya dökülür, bazı hikayeler vardır sanki hep oralarda bir yerde gizlidir ve ortaya çıkmak için doğru zamanı bekler. İşte Genç Kızlar İçin Güçlendirme Programı'nın tam böyle bir hikaye. Nurcan (Çetinbaş) ile sanırım 2011 yılında tanıştık, bu çok enerjik kadın Muş ve çevresinde o zamanlarda da genç kızlarla erken ve zorla evliliği önlemeye yönelik çalışmalar yürütüyordu. 2013 yılından bu yana KİHEP eğitici de olan Nurcan ile gel zaman git zaman kimi kavşaklarda yollarımız kesişti ve bir baktık ki aynı yoldan yürür olmuşuz.

Nurcan'ın kurucusu olduğu Muş Kadın Çatısı Derneği iki yıldır (ve bu projeye üçüncü yıl olacak) Sabancı Vakfı işbirliği ile "Çocuk İstismarına Dur De" projesini yürütüyor. Proje aracılığıyla Muş ve civar ilçelerde şimdiye kadar 90'a yakın öğretmene KİHEP eğitimleri verildi. Programı başarıyla tamamlayan rehber öğretmenler, buldukları okullarda 11-18 yaş arası kız çocukları ile 25 kişilik gruplar halinde üç saate yakın atölye çalışmaları düzenledi. Atölye çalışması sırasında kız çocukları ile beraber Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları (ÇOÇA) birimi tarafından hazırlanan insan haklarını anlatan animasyon filmi izledik, sonrasında çocuk hakları ve özellikle kız çocuklarının haklarını konuştuk. Erken evliliğin zararları ve erken evlilikle karşılaşılan durumlarda neler yapılabilir, onları tartıştık, en son kız çocukları yine ÇOÇA tarafından hazırlanan "söz küçüğün" oyununun kısa bir versiyonunu

oyunarak mevcut haklara dair bilgilerini iyice pekiştirmiş oldular. Çalışmanın sonunda çocuklara toplumsal cinsiyet rollerini sorgulayan ve çocuk hakları konusunda bilgilendirici bir hikaye olarak tasarladığımız "Masalını Terk Eden Prensesler" kitabını dağıttık (kitaba Türkçe ve Kürtçe olarak Muş Kadın Çatısı Derneği web sitesinden ulaşabilirsiniz). Çalışma ile Muş ve civar ilçelerde 1200 kız çocuğuna ulaşıldı ve genel olarak olumlu sonuçlar aldık, hatta 66 kız çocuğunun bu atölye çalışması sayesinde okuldan alınması ve evlendirilmesi engellenmiş oldu.

Projenin değerlendirme araştırmasını Muş Kadın Çatısı Derneği'nin teknik desteğini alarak ben yaptım. Sonuçların 11-15 yaş kız çocuklarında daha olumluyken 15 yaş üzeri çocukların üzerinde gerek içerik gerekse format açısından beklediğimiz kadar etkili olmadığını gördük. Bunun en büyük nedenlerinden biri toplumsal cinsiyet rollerinin bu kız çocukları tarafından olduğu gibi benimsenmesiydi. Genç kızlar zorla evliliği karşı çıkıyor ama sevgilileri ile olduğu sürece erken evlilikle bir sakınca görmeyebiliyorlardı, ya da evliliği çalışma hakkı ve/veya eğitim hakkının önünde tutabiliyorlardı. "Erkenden evlenmiş ne güzel", "sevgilisi ile evlendiği sürece sorun yok, yaşı önemli değil" gibi cevaplar alıyorduk.

Gördük ki 15 yaş ve üzeri kız çocuklarına ulaşmak, onlara yaşadıkları ayrımcılığı hissettirebilecek bir yerden dokunmak geniş kapsamlı bir hak bilinci ve toplumsal cinsiyet eğitimi olmadan pek mümkün olmayacak. Anlattığım bu durum yıllardır hayalini kurduğumuz genç kızlar için KİHEP ile yollarımızı yeniden keşiştirmiş oldu. 15 yaş üzeri genç kızlara yönelik bir insan hakları eğitim programı oluşturulması fikri gündeme geldi. Bu fikrimizi iki yıldır projeye destek sunan Sabancı Vakfı ile paylaştık. Projeyi çok sevdiler ve desteklediler. Projemiz 2016-2017 yılı Sabancı Vakfı Hibe Programı kapsamında seçildi.

Genç kızlar için KİHEP fikri üzerinde düşünürken KİH-YÇ danışmanlarından sevgili Gülşah ve Nigar ile görüşme fırsatımız da oldu. Program modüllerinin yazılmasında seve seve yer aldılar. O kadar güzel bir program akışı hazırladılar ki modüllerin ilk halini kalbim çarparak okudum ve kız çocuklarını o oyunları oynarken hayal

ettim. Çalışmaya, Muş Kadın Çatısı ve KİH-YÇ ekibinin yanı sıra birçok kurumdan kadınlar destek verdi; Zeynep Kılıç, Başak Tuksavul, Esranur Özer, Şenay Gül, Eylem Karakaya, Özlem Ayata, Fulya Ayata, Tuğçe Elli altı gibi alanında uzman kişiler modüllerin şekillenmesinde yardımcı oldu. İlerleyen süreçte hazırlanan El Kitabı üzerinden bir eğitici eğitimi yapmayı planlıyoruz. Eğitim programında yer alacak eğitici adayları önümüzdeki sene 15-18 yaş grubundan kız çocukları ile ikisi Muş, ikisi de Antalya'da olmak üzere dört grup çalışması yürütüyor olacak. Sonuçlarını dört gözle bekliyoruz.

Geçen bir yılda iki bebeğim oldu, biri oğlum Ali diğeri Genç Kızlar İçin Güçlendirme Programı. İkisinin de ilk gülümsemesini izlemek, ilk adımlarını beklemek heyecan verici. Umarım ikisini de en güzel şekilde büyütmeyi başarabiliriz, zor günler geçirdiğimiz bir dönemde iyi şeyler hissedebilmek için bize umut oluyolar.

Muş Kadın Çatısı Derneği, kız çocukları ile atölye çalışmaları yapıyor

“Dağılmanın” Ardından: 14. LGBTİ+ Onur Yürüyüşü*

Leman Sevdâ Darıcıoğlu

Aktivist - İstanbul

İstanbul LGBTİ+ Onur Haftası Facebook hesabından alınmıştır.

Esasen bu seneki yürüyüşü konuşmaya 2015'te yürüyemememizin hemen ardından başlamıştık. Yürüyememek heteroseksizmin dışındaki arzularımıza, bedenlerimize toplumsal alanda bir yer verilmeyeceğinin bir kere daha onaylanmasıydı. Yürüyememek arkadaşlarımızın, sevgililerimizin, kolilerimizin... cinayetlerinin, intiharlarının suçlusuz olan toplumsal ahlak ve eril düzenin ve onlarla işbirliği içindeki adalet sisteminin bizden büyük, bizden önemli olduğunun bir kere daha gösterilmesi idi. Yürüyememek nefretin ve muhafazakarlığın daha da yayılacağına sinyalini verilmesi idi. İlk Onur Yürüyüşü'nün yapılmaya çalışıldığı (ve polis şiddeti nedeniyle gerçekleşmemiş) 1993'e geri dönmekti yürüyememek ve bu, 93'ten bu yana sürdürdüğümüz mücadeleyi de, yürüyebildiğimiz ilk yıl olan 2002'ten beri her sene iki katı çoğalarak insan sayısının farklı arzu ve bedenle bir ülkenin sermaye başkentinin göbeğini, İstiklal Caddesi'ni "ibne, dönme" bir yaşamın kalbi haline getirdiğimiz direnişimizi de geride bırakmak demektir. Çaresizlik, umutsuzluk, güçsüzlük hissi diz boyu, sıkıştığımız Cihangir'de sinirden ve üzüntüden ağlamıştım. Yollarını gözlediğimiz güzelim yürüyüşümüzün olmaması ben ve tanıdığım bir dolumuzun bu ülkeyle ilişkisini, bağlarını değiştirmiş, burada bir gelecek artık daha kasvetli bir konuya dönüşmüştü. Çünkü Türkiye'de yaşayan bir lubunya için (burada lubunyayı sadece gey erkek ve trans kadını değil, bir şemsiye terim olarak LGBTİ+'yı imler şekilde

kullanıyorum) Onur Yürüyüşü, ilkököl üçüncü sınıftaki bir çocuğun karne günü tadındadır; bütün sene beklenen, heyecanıyla geri kalan birçok şeyi çekilir kılan "o gün"dür her sene haziranın son pazarı. Ve bunun polis şiddetiyle engellenmesi demek zamanla ve mekanla kurulan ilişkinin değişmesi demektir. Onur Yürüyüşü'yle yazın gelişini anlatırız

bizler mesela ya da Onur Yürüyüşü'yle norm dışı sevişmelerimizin, arzularımızın, bedenlerimizin güzelliğini kutlarken hayal ettiğimiz dünyayı kente yayar, kenti bizim yaparız. Olamayan bir Onur Yürüyüşü ise zamansal takvimde bir zemin kayması, kentle ve toplumla ilişkide daha da mesafedir. 2015 haziranını geçmiş 13 yılın aksine bu hisler ve düşüncelerle kapamıştım.

Sonra, 7 Eylül 2015'te komüniteden epey bir insan için çok şey ifade eden bir şey oldu. Canlarımız Boysan, Zeliş ve Mert'i bir trafik kazasında kaybettik. Yeni yeni tanıdığımız güzel Mert sosyallikten uzak bir hayat yaşar, felsefe ve hayvan haklarıyla ilgilenirdi. Boysan ve Zeliş ise yıllarını harekete vermiş, hareket ve hayatları arasındaki sınırı ayırd etmenin zor olduğu insanlardandı. Açılmaları, açılma sonrası süreçleri, aşkları, travesti olmaları... konularında cesaret verdikleri sayısız lubunya onları yalnızca emekçi aktivistler olmanın ötesinde anne, can, dost, dert ortağı yapan şeylerdi. Sanırım cenazenin ertesi akşamıydı bu sene onlar için yürümemiz gerektiğinden bahsediyorduk gözyaşlarıyla.

Orlando'yla başlayan kabus pazara kadar valinin her iki yürüyüşü de yasaklamasıyla, Alperenlerin Müslüman Anadolu gençliklerinin tehdit ve linç çağrılarıyla her gün el yükselterek devam etti. Trans Onur Yürüyüşü valinin yaşağı üzerine bunu tanımadıklarını ve yürüyüşü gerçekleştireceklerini açıkladılar. Cumartesiden

* Yazarın izniyle kısaltılmıştır. Tam metne www.kaosgl.com adresinden ulaşabilirsiniz.

barikatlar kuruldu tüm Taksim'e, pazar binlerce polis her sokağın başını tutuyordu. Üzerimdeki gerginlik organizasyon komitesiyle olan avukatların polisle pazarlığını "yürüyüşü yapmayacağız, tek kişi bile zarar görsün istemiyoruz, güvenliğimizi sağla, basın açıklamamızı okuyup dağıalım"la başlamasıyla azaldı keza insanların son anda ilan edilen bir noktada bir araya gelmesi saldırı ihtimalini azaltıyordu. Sonuç olarak polis verdiği söze sadık kalmayarak basın açıklaması sırasında önce açıklamayı okuyan Kıvılcım'a saldırdı ardından kitleyi dağıttı. Bütün bu olan biten facebookta kişisel hesaplar ve alternatif web haberciliği yapan kuruluşlar tarafından canlı yayınlanıyordu, böylece tek bir kişinin yaptığı en ufak bir şey dahi "kitleye ulaşıyordu". Gezi'den sonra bir daha sosyal medya ve direniş bu kadar birbirlerine eklenmişler miydi, ben hatırlamıyorum. Akşam olduğunda okunamayan basın açıklaması metni yine sosyal medya üzerinden çoktan dolaşımdaydı, gözaltına alınanlar serbestti ve şükür ki herkes iyiydi.

Ertesi gün LGBTİ+ Onur Haftası başladığında kiminle denk gelsek tedirginliğimizden bahsediyorduk, "şu iki haftayı sağ salim atlama" temennisini bu kadar çok hiç duymamıştım. Kazasız belasız pazara varırken Organizasyon Komitesi önce Trans Onur'da yaşanan polis şiddetine ve yürüyüşlerin yasaklanmasına dair bir kınama açıklaması yaptı, ardından yürüyüşün valilik tarafından yasaklanması ve emniyet güçlerinin güvenliğini sağlamayacağı nedeniyle yürüyüşün yapılmayacağı duyurusu yapıldı. Lakin bu duyuru Taksim'den çekilmek, evlerimize kapanmak ve bu yenilgiyi de böylece kabul etmek yönünde değil, Trans Onur'da polisin kitleye seslendiği "Dağılın, hayatı normal akışına döndürün!" çağrısından hareketle Taksim'in ve kentin her yanına "dağılmak" yönündeydi.

"Gün geldi". Her taraf üniformalı ve sivil polis ve lubunya. Zırıllar, çıtırlar, butchlar, androjenler, sert kızlar, oğlansılar, erkek güzelleri, kız yakışıklıları, trans oğlanlar, gacılar... Saat 5 itibarıyla basın açıklaması metnimiz her yanda okunmaya başladı, Tel Sokak, İstiklal Caddesi, Firuzağa Meydanı, Mis Sokak, Nevizade, Hasnun Galip Sokak, Kemer Hatun Sokak, Kadıköy, Kurtuluş, Kadıköy-Karaköy vapuru... Her boşlukta, yapılabilir her noktada basın açıklamamız okunuyor,

Facebook'ta kişisel hesaplardan ya da Onur Haftası'nın hesabından canlı yayınlanıyordu. Bir orada bir burada polisle koşturmaca oynuyorduk. Siyasi parti binalarının dokunulmazlığını kullanarak oralardan koca gökkuşağı bayrakları salıyor, simler, gül yaprakları atıyorduk İstiklal'e.

Taksim, neresinden ne çıkacağı belli olmayan koca bir arzu şenliğine dönüşmüştü. Artık her an daha büyüyor, daha kalabalıklaşıyor, daha şenlikleniyor, daha güzelleşiyorduk. Dağılmak alınabilecek en iyi karar olmuştu ve biz öyle güzel dağılmıştık ki direnişimizin tacı olmuştu bu. Yaratmaya çalıştıkları korku imparatorluğuna rağmen ve korkularımızı, yaralarımızı reddetmeden bilmediğimiz bir şeyin içine arzularımız için, kolilerimiz, aşklarımız, bedenlerimizin bize ait olması için attık kendimizi, onların korku yaymak ve can yakmak için kullandığı şiddet araçlarına karşı birbirimize, kendimize, arzularımıza inandık. Silahlarına karşı konfetiler, gazlarına karşı simler, mermilerine karşı gül yaprakları ve emir komuta zincirlerine karşı dayanışmayı kullandık. Güçlüyüz ve bunu gördükçe daha da güçlendik. Engellenemeyiz ve bunu gördükçe daha da engellenemez olduk.

Başka dünya biziz ve her yerdeyiz.

Pazar günü bu tarihi yazan, her neresinden ne şekilde olursa olsun şehre dağılan, arzusunu kuşanan, bedenini politikası yapan herkese teşekkürler. Şu günlerde kendimi çaresiz, güçsüz, başarısız hissetmekten delice korkuyordum, şimdise beraber ne güçlüyüz, ne güzeliz diyorum.

"Silahlarına karşı konfetiler, gazlarına karşı simler, mermilerine karşı gül yaprakları ve emir komuta zincirlerine karşı dayanışmayı kullandık. Güçlüyüz ve bunu gördükçe daha da güçlendik. Engellenemeyiz ve bunu gördükçe daha da engellenemez olduk.

Başka dünya biziz ve her yerdeyiz."

BARIŞ İÇİN KADIN GİRİŞİMİ VE BARIŞ ÇABALARI

Barış İçin Kadın Girişimi 2009 yılından beri barış için mücadele veren, çatışma ve savaş süreçlerinden kadınların hangi düzeylerde etkilendiğini gözlemlemeye çalışan ve raporlayan, kadınlar tarafından kurulmuş bağımsız bir inisiyatiftir. AKP hükümetinin 2013 yılında başlattığı çözüm sürecinde yürütülen müzakerelerde, kadınların taleplerinin yer alması için politika yapan inisiyatif içinde KİH-YÇ'de yer almaktadır

2015 Haziran ayında tekrar başlayan çatışma süreçlerine tepki olarak derneğimiz üyelerinin de katıldığı barış nöbetleri ve çeşitli eylemler organize edildi:

- 1 Eylül 2015'de "DURUN! Öldürmeye değil, yaşatmaya çalışın! Biz kadınlar ölümün değil, yaşamın tarafındayız," spotu altında 113 kadın ve LGBTİ örgütü birlikte basın açıklaması gerçekleştirdi.
- Cizre'de süren 9 günlük abluka ve çatışma sonrasında Cizre'deki kadınlarla dayanışmak, ablukadan nasıl etkilendiklerini görmek için 19 Eylül 2015'te Türkiye'nin çeşitli yerlerinden kadınlar BİKG çağrısıyla Cizre'ye gitti ve bu gözlemleri Türkiye'nin batısı ile paylaşmak için 30 Eylül 2015 tarihinde bir basın açıklaması düzenledi.
- 10 Ekim 2015'te Ankara'da sendikalar ve sivil toplum örgütleri tarafından yapılması planlanan barış mitinginde canlı bomba saldırısı sonucu 107 kişi hayatını kaybetmiş, 500'e yakın sivil yaralanmıştı. Bu saldırı sonucu Barış İçin Kadın Girişimi, kadın ve LGBTİ örgütleri ile birlikte kamuoyunu katliamlara sessiz kalmamaya çağırdı. 12 Ekim 2015 tarihli bu çağrıya 148 kadın ve LGBTİ örgütü imzacı oldu.
- Çatışma süreçlerinden en fazla etkilenen sivillerin kadınlar ve kız çocukları olduğunu tekrar vurgulamak amacıyla *25 Kasım Kadına Yönelik Her Türlü Şiddete Karşı Mücadele Günü* vesilesiyle ve barış talebinin toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesinden ayrı düşünülemeyeceğinden hareketle KİH-YÇ tarafından bir kampanya yürütüldü. Barış İçin Kadın Girişimi dahil Türkiye'den 68 kadın örgütünün, Dünya'daki kadın örgütlerinin Türkiye hükümetine tepki vermeleri için yaptığı çağrıya 33 ülkeden destek verildi.
- Kadın örgütleri olarak barış mücadelesinin nasıl devam ettirilmesi gerektiği, savaşın mücadelemizi nasıl etkilediğini değerlendirme için BİKG tarafından 20 Aralık 2015 tarihinde "Savaşta Ne Oluyor, Barış Mücadelemizi Nasıl Değiştiriyor" başlıklı bir konferans organize edildi, derneğimiz bu konferansın katılımcısı oldu.
- Barış ve hakikat hakkı savunusu, 18 Ocak 2016 tarihli basın toplantısıyla başlatılan "Ölümden Değil, Yaşamdan Yanayız" başlıklı bildiriyle derneğimizin de dahil olduğu 165 kurumun imzacı olduğu kampanya ile devam ettirildi. 10.000'den fazla kadın ve transin imzasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne imzalar götürülerek hükümet müzakere sürecine tekrar çağrıldı. Bu kampanyanın son ayağı ise 6 Şubat 2015 tarihinde Diyarbakır'da, Türkiye'nin dört bir yanından gelen kadınların buluşması ve barış nöbeti tutması oldu.
- Bu süreçte Türkiye'nin dört bir yanından kadınların "savaşa karşı ses çıkart" eylemleri devam etti.
- Abluka ve çatışmalardan etkilenen kadınlarla dayanışmak için 16 Mart 2016 tarihinde dayanışma kampanyası başlatıldı. Sürmekte olan kampanyalar sonucunda toplanan para, Nusaybin, İdil, Cizre ve Sur'daki kadınlara destek olmak için gıda, hijyen, bez, iç çamaşırı gibi ihtiyaçların karşılanmasında kullanıldı ve bu destek kampanyaları hali hazırda devam ediyor.

“Kimyasal Hadım Yasası” Cinsel Saldırı Suçlarını Meşrulaştırıyor

Berfu Şeker

KİH-YÇ

Nitelikli cinsel saldırı suçunu işleyen kişilerin “kimyasal hadım” olarak da nitelenen kimyasal içerikli çeşitli ilaçlarla tedavisini öngören, diğer bir deyişle cinsel suç faillerinin testosteron hormonu seviyelerini azaltma yönteminin uygulama yönetmeliği Temmuz 2016’da Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girdi. Tam adı “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda Hükümlü Olanlara Uygulanacak Tedavi ve Diğer Yükümlülükleri Hakkında Yönetmelik” olan bu yönetmeliğe göre, cinsel suçlardan hüküm giyen bir kişi için cezaevinde bulunduğu veya koşullu serbest kaldığı sürede cinsel isteği azaltıcı veya yok edici tıbbi tedavi uygulanabilecek.

Yıllardır cinsel saldırı suçlarıyla mücadele eden kadın örgütleri ve feministler tarafından tepkiyle karşılanan “kimyasal hadım” yönetmeliği, taciz ve tecavüz suçlarına tıbbi müdahalenin önünü açarak, bu tür suçları hastalık olarak tanımlıyor. Böylece cinsel saldırı suçları toplumsal bağlamından kopararak bu tür suçların kadın bedeni üzerinde tahakküm kurmaya dayalı bir şiddet eylemi olduğu görmezden geliniyor ve erkek egemen sistemle ilişkisi ört bas edilmiş oluyor. “Kimyasal hadım” yasası, cinsel saldırı suçlarını bireyin kontrol edemediği cinsel dürtülerinin sonucu olarak tanımlayarak aynı zamanda bu tip suçları meşrulaştırıyor.

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu (KCD) yayımladığı açıklamada, hadımın insan haklarına ve tıp etiğine aykırı olduğunu söylerken, bu kararın OHAL’in sonucu olduğuna işaret etti. İstanbul Sözleşmesi’nin

önleme ilkelerine de dikkat çeken KCDP, kadınların isteğinin hadım değil, faillere uygulanan cezai indirimlerin kaldırılması ve kadın cinayeti, çocuk istismarı ve cinsel şiddete karşı etkili mücadele olduğunu kaydetti.

HDP Milletvekili Filiz Kerestecioğlu ise “kimyasal hadım” uygulamasına ilişkin TBMM Başkanlığına soru önergesi verdi. Konuya dair yaptığı açıklamada uygulamanın bir çözüm sunmayacağını belirten Kerestecioğlu, “Cinsel saldırı suçunda, mağdura yönelik öfke, erkeklik güçlerini ve üstünlüğünü gösterme, erkekliğini ispatlama, hükmetme ve saldırganlık gibi duygu ve eylemlerin belirleyici olduğu”nun altını çizdi.

Eşitlik İzleme Kadın Grubu’ndan Avukat Hülya Gülbahar da uygulamanın “insanlık dışı” olduğunu belirterek, sistemi değiştirmedikçe bu uygulamalarla cinsel saldırılara ve tecavüzlere engel olunamayacağını belirtti.

Türkiye'nin Kadın Haklarına Dair Önemli İki Haftası

Pınar Büyüктаş, Şehnaz Kıymaz Bahçeci, Yeşim Erkan Yetişer

KİH-YÇ

19 Temmuz 2016'da New York'ta gerçekleşen Yüksek Düzey Politik Forum'a katılan bir grup kadın

Birleşmiş Milletler (BM) Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi (CEDAW) Sözleşmesi'ne taraf olan Türkiye'nin 7. dönem raporu 13 Temmuz Çarşamba günü CEDAW Komitesi tarafından değerlendirildi. 19 Temmuz Salı günü ise Türkiye BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri altındaki ilk gözden geçirmesini yaşadı.

1979'da Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen ve "kadın haklarının anayasası" sayılan CEDAW, Türkiye tarafından 1985 yılında imzalanarak 1986 yılında yürürlüğe girdi. Kadına karşı ayrımcılığı tanımlayan sözleşme; aile yaşamı, eğitim, işgücü piyasası, siyaset ve kamusal yaşam, sağlık, kırsal kalkınma gibi alanlarda kadına karşı var olan ayrımcılığı değişik boyutları ile değerlendirerek devletlerin bu ayrımcılığı ortadan kaldırmaya yönelik atması gereken somut adımları belirliyor.

Aynı zamanda gözden geçirilen ülkelerin sivil toplum kuruluşlarına da gölge rapor hazırlama ve sunum yapma şansı tanıyan CEDAW Sözleşmesi değerlendirmesi için Türkiye kadın hareketi 1997'den bu yana gölge raporları ile sürece katkı veriyor. Buna istinaden Türkiye'de "CEDAW Sivil Toplum Yürütme Kurulu" adıyla toplumsal cinsiyet eşitliği odaklı 12 bağımsız kadın ve LGBT örgütü tarafından, pek çok başka örgütle işbirliği içinde bir gölge rapor hazırlandı ve Türkiye'nin resmi raporunun sunumu öncesinde CEDAW Komitesi'ne sunumu yapıldı.

Komite, 2010 yılındaki gözden geçirmede Türkiye'nin kadınlara karşı ayrımcı ve kalıp yargısal yaklaşımları

ortadan kaldırması için çabalarını hızlandırması ve sivil toplum kuruluşları, kadın grupları ile işbirliği yapmasını tavsiye etmişti. Komite ayrıca şiddet mağdurlarına sığınma evleri de dahil ek danışmanlık ve destek hizmetleri verilmesini ve bu bağlamda gerekli tedbirleri uygulaması için yeterli kaynak ayrılmasının garanti altına alınmasını tavsiye etmişti. Türkiye

Hükümeti, bir önceki gözden geçirme olan 2010 yılından bu yana kadın erkek eşitliğini sağlamak ve bu tavsiyeleri yerine getirmek için neler yaptığını anlatmak üzere 13 Temmuz tarihinde CEDAW Komitesi'ne sunumunu gerçekleştirdi.

Resmi ve gölge raporların sunumlarından sonra CEDAW Komitesi, Türkiye delegasyonuna Türkiye'deki toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili mevcut durum ve kadına yönelik ayrımcılık konusunda son raporlama döneminden bu yana gelinen noktaya ilişkin sorular sordu.

Komite'nin birçok sorusu yanıtız kaldı!

Komite, sözleşmenin yargı kararlarına yansımaması ve kadınların hukuki desteğe erişiminde sorunlarla karşılaşması hakkında eleştirilerde bulundu. Kürtaj ve genital muayene uygulamalarına dair sorular soran Komite'ye cevaben Türkiye delegasyonunun ya soruları yanıtız bırakması ya da sözleşme hükümlerinin uygulanmasına ilişkin birçok emsal yargı kararı olduğunu savunmuş olması ise kadın örgütleri için soru işaretleri yarattı. Dava takipleri, hukuki desteğe erişim hakkındaki durum, kadınlara yönelik her türlü ayrımcılık konusunda çalışmalar yapan kadının insan hakları savunucuları olarak biz de, CEDAW komitesinin değerlendirme boyunca belirttiği gibi, var olan mevzuatı değil uygulamayı sormaktayız ve bahsedilen emsal kararların da açıklanmasını bekliyoruz. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanabilmesi için tüm sosyal, ekonomik ve

politik planlama ile uygulama süreçlerinin toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle ele alınması gerekir. Oysa Türkiye, mevzuatları örnek gösterirken bir yandan da uygulamadaki erkek egemen siyasi söylem ve ayrımcı uygulamaların, muhafazakarlık kisvesi altında yaygınlaştırılması konusunda sessiz kaldı.

Kadına karşı şiddet – Aslında “Bütçe var”

Komite'nin, kadın cinayetlerine ilişkin yargı kararları hakkındaki sorusuna haksız tahrik ceza indirimlerinin minimuma indiği yanıtını veren delegasyon halen haksız tahrik ceza indirimlerinin kadına yönelik şiddet vakalarında uygulanıyor olduğunu kabul ederek olumlu bir adım olduğunu ileri sürdü. Kadına yönelik şiddet konusunda uygulamaya dair net bir cevap vermeyen veya sorulara sessiz kalan delegasyon, bir yandan da bakanlığın kadına karşı şiddet konusunda 48 milyon dolarlık bir bütçesi olduğunu açıkladı. Kadına yönelik şiddet konusunda yeterli veri toplanamaması, toplanan verilerin önemli kriterlere göre ayrıştırılmış olmaması ve paylaşılmaması sebebi ile gerekli bilgilere ulaşılamıyor. Ancak “bütçe var” diyen delegasyonun bu konuda da bir açıklaması olmadı.

Kadınların siyasete katılımı “inşallah artacak”

Kadınların siyasal ve kamusal hayata katılımı hakkındaki soruyu “Kadınların siyasi temsili artmakta. Anlık geçiş dönemlerinde farklılıklar oluşmakta. Şu anda 81 kadın milletvekili ile yüzde 15'lik bir oranla kadın temsili sağlanıyor. Bir sonraki dönemde inşallah bu oranın yüzde 20'lere, 25'lere çıkması için planlarımız var. İnşallah onları gerçekleştiriyor olacağız” diyen delegasyonun, bu vesile ile ne olduğu henüz açıklanmayan bir takım planları olduğunu da öğrenmiş olduk.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ SÜRECİ

Önümüzdeki 15 sene içerisinde ülkelerin sosyal, ekonomik ve çevresel alanlarda erişmelerini hedeflenen 17 kapsamlı Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi (SKH) ve 2030 Ajandası, 25 Eylül 2015'te BM Genel Kurulu'nda kabul edildi. Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın ve kız çocuklarının güçlendirilmesi konusu başlı başına tek bir hedefte (Hedef 5) kabul edilirken, kadın ve kız çocuklarının karşılaştığı özel durumlar 10 ayrı hedef altında daha ele alındı.

SKH'lere dair küresel ve ulusal gelişmeler ise, her yıl toplanan, Yüksek Düzey Politik Forum (High Level Political Forum – HLPF) tarafından değerlendiriliyor, ülkeler bu foruma SKH hakkında gerçekleştirdikleri ilerlemeler konusunda gönüllü ulusal raporlar sunabiliyor. Türkiye, hem sivil toplum hem de kamu olarak aktif olarak SKH'in geliştirilmesi sürecinde aktif şekilde yer alan bir ülke olarak, bu sene ilk defa SKH'in gözden geçirilmesi görevi ile düzenlenen HLPF'e gönüllü olarak

rapor sundu. Bu yılki HLPF'e Türkiye ile beraber 21 ülke daha gönüllü rapor sundu.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin uygulamasına dair ilk HLPF olması sebebi ile sürecin detayları son dakika belli oldu. Gözden geçirilmenin gerçekleşeceği 19 Temmuz'dan yalnızca dört gün önce yayınlanan Türkiye'nin ulusal raporunda Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitliğinin, Türkiye için Binyıl Kalkınma Hedefleri arasında en geride kalan, en az ilerleme sağlanan konulardan biri olduğu kabul ediliyor.

Sivil toplum örgütleri sordu:

Her ne kadar bu durumun SKH'inde nasıl telafi edileceği Türkiye'nin raporunda net olarak yer almasa da, geniş bir çerçeveden sivil toplum örgütleri 19 Temmuz'da Türkiye'nin gözden geçirmesi sırasında Türkiye'ye tam da bu soruyu sordular: “Türkiye SKH'lerde toplumsal cinsiyet eşitliği hedefinin geride kalmaması için ne gibi önlemler almayı planlıyor? Ve bu süreçte kadın ve LGBTİ+ örgütlerinin rolünü nasıl görüyor?” Türkiye adına sunumu gerçekleştiren Türkiye BM Daimi Temsilcisi Büyükelçi Yaşar Halit Çevik bu soruya SKH'nin uygulanması sürecinde katılımcı bir yol izleyeceklerini ve toplumun tüm kesimlerinin, özellikle de kadın, genç ve yaşlıların, ihtiyaç ve sorunlarını ele alacaklarını belirterek cevap verdi.

İki sürecin bağlantısı

CEDAW Sözleşmesi Türkiye'nin de üye olduğu, kadın haklarına dair en geniş kapsamlı sözleşme. SKH'ler ise önümüzdeki 15 sene boyunca toplumsal, ekonomik ve ekolojik gelişmenin gündemini, yönünü ve kaynaklarını belirleyecek çok önemli bir süreç. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne ulaşabilmek için CEDAW ilkelerinin ve CEDAW Komitesi'nin Nihai Görüşleri'nin birebir uygulanması elzem. Tam da bu sebeple CEDAW'ın SKH'lerde toplumsal cinsiyet eşitliğine dair ilerlemeyi de gözden geçiriyor olması çok önemli.

13 Temmuz tarihindeki gözden geçirmede CEDAW Komitesi Türkiye'nin hem CEDAW sürecine, hem de 19 Temmuz'da Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri konusundaki ilerlemelerine dair gözden geçirileceğini hatırlatarak Türkiye'nin ulusal raporunu hazırlama sürecinde kadın örgütleri ile işbirliğine girmiş olmasını da hatırlatma gereği duymuştu. Bunun üzerine Türkiye delegasyonu, Komite'nin de uyarılarını göz önüne alarak sivil toplumu süreçlere daha fazla dahil edeceklerini belirtti.

Onyıllardır kadının insan hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında çalışan bağımsız kadın hakları örgütlerinin her iki sürece de katacağı önemli katkılar olduğunu ve Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadının insan haklarının ilerlemesinin Türkiye'nin gerçek anlamda demokrasiye ve sürdürülebilir, insan temelli bir kalkınmaya ulaşması için elzem olduğunu tekrar vurgulamak isteriz.

Hukuk Köşesi

Özlem Ayata

KİHEP Grup Yönlendiricisi – İstanbul

TÜRK CEZA KANUNU'NDA CİNSEL İSTİSMAR

Türkiye'nin her yerinden kadın ve LGBT örgütlerinin katılımı ile oluşan TCK Kadın Platformu, Türk Ceza Kanunu çalışmaları sırasında, 3 yıl boyunca (2001-2004) ulusal ve yerel düzeyde, Türkiye'nin her yanından kadınların taleplerini dile getiren uzun soluklu bir kampanya yürüttü. Yürütülen kampanya sonucunda Yeni Türk Ceza Kanunu'nda kadın bakış açısıyla pek çok iyileştirme yapılması sağlandı.

Ceza Kanunundaki bu değişiklikler ile birlikte, çocukların cinsel istismarı suçu, çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranışı kapsamaya başlamıştı. Şimdi Anayasa Mahkemesi kararları ile kadın hareketinin tüm kazanımları gibi bu da tehlikede.

Ceza Kanunu'nun 103. maddesi, çocuğu cinsel yönden istismar eden kişinin on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmasını öngörüyordu. Ve madde devamında, "cinsel istismar" deyiminden anlamamız gereken şeyin, on beş yaşını tamamlamamış olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış olduğunu açıklıyordu.

Yani yasa 15 yaşını tamamlamamış çocuklara yönelik her türlü cinsel davranışı istismar sayıp 15 yıla kadar hapis cezası verilmesini düzenliyordu. Geçen yıl, on dört yaşındaki bir çocuğun cinsel istismarı iddiasıyla açılan davaya bakan Bafra Ağır Ceza Mahkemesi, 12-15 yaş arasında "rızayla" yaşanan ilişkilerde verilen cezanın çok yüksek olduğu iddiasını yerinde bularak dosyayı TCK'nın 103. maddesinin birinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğu yönünden incelenmesi için Anayasa Mahkemesi'ne gönderdi.

Başvuruda, iptali istenen düzenlemenin, farklı yaş gruplarındaki mağdurlar için herhangi bir ayırım ve fark gözetilmeksizin hepsi için aynı cezayı öngördüğünü, bir başka deyişle 15 yaşını tamamlamayan tüm çocukların, ister rızası ile ister rıza dışı maruz kaldıkları tüm cinsel istismar eylemlerinde, herhangi bir ayırım ve fark gözetilmeksizin aynı cezaya tabi tutulduğunu, 4-5 yaşında, 9-10 yaşında, 13-14 yaşında olan çocukların her birinin bulunduğu yaş itibarıyla fiziksel ve zihinsel gelişimlerinin farklı olduğunu, dolayısıyla yaş aralığının farklı ve uzak olduğu mağdurlar yönünden, farklı ve kademeli cezai müeyyidesi getirememenin Anayasa'nın 2. maddesinde sayılan adalet anlayışı içinde olan hukuk devleti ilkesine açıkça aykırılık teşkil ettiği ileri sürüldü.

Anayasa Mahkemesi, başvuruyu haklı bularak, altıya karşı yedi üyenin oyuyla, 26.05.2016 tarihinde, Ceza Kanunu'ndaki "15 yaşından küçük her çocuğa karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranışın cinsel istismar sayılacağına" ilişkin hükmünü iptal etti.

Anayasa Mahkemesi iptal gerekçesinde, iptal edilen düzenlemede, kademeli bir cezalandırma yaklaşımı olmamasının, suçla yaptırım arasında bulunması gereken adil dengeyi ortadan kaldıracak ölçüde ağır cezaların verilmesi sonucunu doğurduğunu söyledi.

Anayasa Mahkemesi, bu suç farklı yaş kategorilerindeki mağdurlara karşı işlendiğinde verilecek cezanın aynı olmaması gerektiğini, her bir somut olayın özellikleri dikkate alınarak ceza tayin edilmesinin doğru olacağını belirtti. Failin yaşının da küçük olduğu ya da fiilden sonra mağdurun yaşını tamamlaması sonrasında, yasanın istismar olarak kabul ettiği fiili birlikteliğin resmi evliliğe dönüşmesi gibi hallerde, 103. maddeye göre verilen cezanın makul ve hakkaniyete uygun olmadığını ve cezalandırma ile güdülen amaçla ölçülü olmadığını vurguladı.

Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı, Resmî Gazete' de yayımlanmasından altı ay sonra yani 13.01.2017 tarihinde yürürlüğe girecek. Anayasa Mahkemesi daha önce açılan bir davada da çocuğa tecavüz suçunda en az 16 yıl hapis cezası verilmesini düzenleyen TCK'nın 103/2. fıkrasını aynı gerekçeler ile iptal etmişti.

13.01.2017 tarihinde kadar meclis bu konuda yeni bir yasal düzenleme yapmaz ise bu karar sonrası artık mahkemeler 15 yaşını doldurmamış çocuklara karşı işlenen cinsel istismar suçlarını yargılamakta mağdur çocuğun rızasının olup olmadığına bakacak ve cezaya hükmederken her somut olayın özelliklerine göre takdir hakkını kullanabilecek. Çocuklara karşı işlenen cinsel istismar suçlarına ilişkin tüm davalarda sanıklara, mağdurlar sanki yetişkinlermiş gibi ceza uygulanacak. Yani sanıklara daha az ceza verilecek.

Oysa Anayasa'da olduğu gibi Türkiye'nin taraf olduğu çocukların korunmasına yönelik uluslararası sözleşmeler ile tüm uluslararası metinlerde, çocuklara yönelik cinsel istismar ve cinsel sömürü hakkında etkili ve caydırıcı cezalar düzenlenmesi de dâhil olmak üzere bu konuda gerekli tedbirleri almaları devletlerin en önemli pozitif yükümlülüklerinden biridir.

İptal edilen düzenleme ikili bir ayırım öngörüyordu; on beş yaşın üzerindeki çocuklar ve onbeş yaşın altındaki çocuklar.

Onbeş yaşın üzerindeki fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş çocukların kendilerine yönelik gerçekleştirilen cinsel davranışlarda rızalarını geçerli kabul ederken on beş yaşın altındaki her yaştaki çocuğun kendilerine karşı yapılacak cinsel davranışlara ilişkin rızalarını geçersiz sayılmaktadır.

Onbeş yaşın altındaki tüm çocukların, yeterli psikolojik ve fiziki olgunluğa ulaşmamış olmaları nedeniyle kendilerine yönelik olarak yapılan cinsel davranışların anlamını ve ağırlığını idrak etmelerinin mümkün olmadığı kabul edilmiştir.

Ülkemizde her ay Adli Tıp Kurumu'na 650 çocuk cinsel istismarı vakası gönderilirken¹, son yıllarda yapılan araştırmalarında çocuğa karşı cinsel sömürü ve istismar ile ilgili çıkan oranlar ortaokul öğrencilerinde %6,4² liseye giden kız çocuklarında %13,4³ iken artık Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararına göre 15 yaşını doldurmamış çocuklara karşı işlenen cinsel istismar suçlarında mağdur çocuğun rızasının olup olmadığı aranacaktır. Oysa 15 yaşından küçük çocukların cinsel istismar suçunda rızalarının olup olmadığından söz edilebilmesi olanaksızdır.

Türkiye'nin Anayasal ve uluslararası yükümlülükleri gereği, çocuğun cinsel istismarı suçunu, 18 yaşına kadar bütün çocukları kapsayacak biçimde yeniden düzenlenmesi gerekirken, Anayasa Mahkemesi'nin verdiği bu kararlar, cinsel dokunulmazlığa karşı suç işleyenlere "çocuğun rızası" kavramı üzerinden cezasızlık yaratmak anlamına gelmektedir.

Anayasa Mahkemesinin verdiği karar hem Anayasa ile hem de açıkça Çocuk Hakları Sözleşmesi'yle çelişmektedir. Anayasa'da devletin, çocuğu koruyacağı, Türkiye'nin taraf olduğu Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde ise çocuğa karşı her türlü istismarın devlet tarafından tespit edileceği, çocuğun bu istismardan devlet tarafından korunacağı ve bu istismarla ilgili olarak ciddi bir yargılama yapılacağı yükümlülüğü yer almaktadır.

Anayasa Mahkemesi kararları çocukların korunması ile ilgili tüm kazanımlarımız elimizden almaktadır, çocuk istismarı ve tecavüzlerinin cezasızlığına yol açacak bu düzenlemelere ancak örgütlü kadın mücadelesi ile karşı koyabiliriz.

1 <http://www.5te1.cocukhaklariizleme.org/wp-content/uploads/policy-note-SVAC-updated.pdf>, Adalet Bakanlığı, 2014

2 <http://www.5te1.cocukhaklariizleme.org/wp-content/uploads/policy-note-SVAC-updated.pdf>, Yıldırım et al. 2013

3 <http://www.5te1.cocukhaklariizleme.org/wp-content/uploads/policy-note-SVAC-updated.pdf>, Alikashiöglü et al. 2006

HAKLARIMI ÖĞRENMEK VE DANIŞMAK İÇİN NERELERE BAŞVURABİLİRİM?

A) AİLE ve SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI'NA BAĞLI KURULUŞLAR

DANIŞMANLIK DESTEĞİ ALINABİLECEK MERKEZLER

Şiddetle ilgili danışmanlık desteği almak için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na (ASPB) bağlı İl ve İlçe Müdürlükleri'ne telefonla veya şahsen başvurup size en yakın Sosyal Hizmet Merkezi, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) ve diğer ilgili danışmanlık merkezleri hakkında bilgi alabilirsiniz.

Kadın Konuquevleri

ASPB'ye bağlı kadın konuquevlerinin adres ve iletişim bilgileri gizlilik ilkesi nedeniyle açık değildir. ALO 183 Hattını ve aşağıda listesi verilmiş Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerini arayarak gerekli bilgilere ulaşabilirsiniz.

Alo 183 Aile, Kadın, Çocuk ve Engelli Sosyal Danışma Hattı

Yedi gün 24 saat ücretsiz hizmet veren ALO 183'ü arayarak bulunduğunuz yere en yakın Sosyal Hizmet Merkezi, Aile Danışma Merkezi, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) ve Kadın Konuquevleri ile ilgili bilgilere ulaşabilirsiniz.

ŞİDDET ÖNLEME VE İZLEME MERKEZLERİ (ŞÖNİM)

ADANA ŞÖNİM

Telefon: (0322) 247 08 35 Adres: Alparstan Türkeş Bulvarı Huzurevleri Mah. 77136. Sok. No: 4 Çukurova, Adana

ADIYAMAN ŞÖNİM

Telefon: (0416) 223 12 62 Adres: Altınşehir Mahallesi Gölbaşı Karayolu 5. Km'si No:28 Merkez, Adıyaman

AKSARAY ŞÖNİM

Telefon: (0382) 222 04 34 Adres: Kılıçaslan Mah. Bediüzzaman Bulv. No:83 Merkez, Aksaray

ANKARA ŞÖNİM

Telefon: (0312) 348 36 86 Adres: Ulubey Mah. Kibar Uluğ cad. No:12 Siteler, Ankara

ANTALYA ŞÖNİM

Telefon: (0242) 227 20 62 Adres: Kızılsaray Mah. Yener Ulusay Bulvarı 68. Sokak No:4 Muratpaşa, Antalya

BİNGÖL ŞÖNİM

Telefon: (0246) 213 83 80 Adres: Yenişehir Mah. Selahattin Kaya Cad. No:33 Merkez, Bingöl

BURDUR ŞÖNİM

Telefon: (0248) 233 19 99 Adres: Bahçelievler Mahallesi Stadyum Caddesi No:29 Burdur İl Müdürlüğü 3. Kat, Merkez, Burdur

BURSA ŞÖNİM

Telefon: (0224) 223 03 68 Adres: Yahşibey Mah. Kayabaşı Sok. No:7 Osmangazi/ Bursa

ÇANAKKALE ŞÖNİM

Telefon: (0286) 218 09 82 Adres: Barbaros Mahallesi Atatürk Caddesi No:209/5 Merkez, Çanakkale

ÇORUM ŞÖNİM

Telefon: (0364) 224 67 63 Adres: Üçtutlar Mahallesi Üçtutlar Caddesi No:57 Merkez, Çorum

DENİZLİ ŞÖNİM

Telefon: (0258) 266 41 66 Adres: Kervansaray Mahallesi Barbaros Caddesi No:145 Merkez, Denizli

DIYARBAKIR ŞÖNİM

Telefon: (0412) 257 21 50 Adres: Diclekent Villaları 252. Sok. No: 39 Kayapınar, Diyarbakır

DÜZCE ŞÖNİM

Telefon: (0380) 512 33 40 Adres: Kiremitocağı Mah. İstanbul Cad. No:109 Merkez, Düzce

ELAZIĞ ŞÖNİM

Telefon: (0424) 233 67 51 Adres: Cumhuriyet Mahallesi Fathi Ahmet Baba Bulvarı No:96 Merkez, Elazığ

ERZURUM ŞÖNİM

Telefon: (0442) 215 14 00 Adres: Rabia Ana Mah. Atatürk Lisesi Cad. No:1 Yakutiye, Erzurum

ERZİNCAN ŞÖNİM

Telefon: (0446) 226 60 68 Adres: İnönü Mah. Hükümet Konağı C Blok No:12 Merkez, Erzurum

ESKİŞEHİR ŞÖNİM

Telefon: (0222) 217 46 05 Adres: Osmangazi Mahallesi Doğanlı Sokak No:17 Odunpazarı, Eskişehir

GAZİANTEP ŞÖNİM

Telefon: (0342) 220 78 01 Adres: Düğmecî Mahallesi Türkocağı Sokak No: 5/B Şahinbey, Gaziantep

GÜMÜŞHANE ŞÖNİM

Telefon: (0456) 213 19 10 Adres: Özcan Mahallesi Süleyman Sungurlu Sokak No:7 Kat:2 Merkez, Gümüşhane

HATAY ŞÖNİM

Telefon: (0326) 216 10 89 Adres: Akevler Mah. Ayşe Fitnat Hanım Cd. No.23 Antakya, Hatay

İSPARTA ŞÖNİM

Telefon: (0246) 223 49 00 Adres: Piri Mehmet Mah. 107. Cad. No:15 Merkez/Isparta

İSTANBUL ŞÖNİM

Telefon: (0212) 465 21 96 Adres: Yeşilköy Mah. Halkal Cad. No:30 Bakırköy, İstanbul

İZMİR ŞÖNİM

Telefon: (0232) 363 33 41 Adres: Soğukkuyu Mah. 1847/15 Sok. No:11 Bayraklı, İzmir

KAHRAMANMARAŞ ŞÖNİM

Telefon: (0344) 215 16 26 Adres: Mimar Sinan Mahallesi 48026 sokak No:3/1 Onikişubat, Kahramanmaraş

KARS ŞÖNİM

Telefon: (0474) 214 14 75 Adres: Orta Kapı Mah. Resul Yıldız Cad. No:5 Kat:4 Merkez, Kars

KİLİS ŞÖNİM

Telefon: (0348) 813 55 42 Adres: Kilis Saraç Mehmet Çavuş Mahallesi Yonca Sokak No:34 Kat:1 Merkez, Kilis

KOCAELİ ŞÖNİM

Telefon: (0262) 322 17 91 Adres: Saraybahçe Kozluk Mahallesi Ruşen Hakkı Caddesi No:13 İzmit, Kocaeli

KONYA ŞÖNİM

Telefon: (0332) 322 76 69 Adres: Aksinne Mahallesi Pirebi Sokak No:14 Meram, Konya

MALATYA ŞÖNİM

Telefon: (0422) 212 32 25 Adres: Özalper Mahallesi Gülümser Cad. No:15 Yeşilyurt, Malatya

MANİSA ŞÖNİM

Telefon: (0236) 232 46 80 Adres: Tevfikiye Mahallesi 3316 Sok. No:15 Merkez, Manisa

MERSİN ŞÖNİM

Telefon: (0324) 328 66 35 Adres: Gazi Mah. 1323 Sok. No: 5 Yenişehir, Mersin

MUŞ ŞÖNİM

Telefon: (0436) 216 28 07 Adres: Yeşilyurt Mahallesi Emekliler Caddesi No:28 Merkez, Muş

SAKARYA ŞÖNİM

Telefon: (0264) 270 10 35 Adres: Sakarya Mah. İnönü Cad. Hamam Sok. No:1 Adapazarı, Sakarya

SAMSUN ŞÖNİM

Telefon: (0362) 431 11 87 Adres: Ulugazi Mahallesi Şifa Yurdu Sokak No:10 İlkadım, Samsun

SİVAS ŞÖNİM

Telefon: (0346) 225 40 14 Adres: Gökçebostan Mah. Höllülük Cad. No:22 Merkez, Sivas

ŞANLIURFA ŞÖNİM

Telefon: (0535) 492 53 63 Adres: Ahmet Yesevi Mah. 9821. Sok. No:135/1 Haliliye, Şanlıurfa

TEKİRDAĞ ŞÖNİM

Telefon: (0282) 261 20 48 Adres: Gündoğdu Turgut Mahallesi Şehit Yüzbaşı Mayadağlı Caddesi No:38 Süleymanpaşa, Tekirdağ

TRABZON ŞÖNİM

Telefon: (0462) 231 40 12 Adres: Soğuksu Mahallesi, Soğuksu Caddesi Huzur Sokak No:6 Merkez, Trabzon

UŞAK ŞÖNİM

Telefon: (0276) 223 98 27 Adres: Atatürk Mahallesi Çivril Caddesi No:48 Merkez, Uşak

ZONGULDAK ŞÖNİM

Telefon: (0372) 222 12 14 Adres: Meşrutiyet Mahallesi Yeni Sokak No:1 Merkez, Zonguldak

B) BARO KADIN DANIŞMANLIK MERKEZLERİ ve ADLİ YARDIM SERVİSLERİ

Pek çok ilde bulunan baro bünyesindeki kadın hakları birimlerine yardım talebinde bulunabilir ve hukuki danışmanlık desteği alabilirsiniz.

C) ACİL DANIŞMA HATLARI

ALO 183 Aile, Kadın, Çocuk ve Engelli Sosyal Danışma Hattı

ALO 155 Polis İmdat

ALO 156 Jandarma İmdat

ALO 112 Acil Tıbbi Yardım Hattı

ALO 157 İnsan Ticareti Mağdurları Acil Yardım ve İhbar Hattı

Aile İçer Şiddet Acil Yardım Hattı (0212) 656 96 96 ve (0549) 656 96 96

D) BAĞIMSIZ veya BELEDİYELERE BAĞLI KADIN SİĞİNAKLARI

Bağımsız veya belediyelere bağlı sığınak sayısı son derece azdır. Bağımsız sığınaklar, ev içi şiddete maruz kalan tüm kadınlara sığınma ve korunma imkanı sunmak, kadınlar için yeni yaşam alternatiflerini dayanışma içerisinde ortaya çıkarabilmek, gereken yönlendirmeyi yapmak, kadınların şiddete karşı hak bilinci edinmesini ve özgüven kazanmasını sağlamayı amaçlar. Bu sığınaklar ayrıca telefonla danışmanlık vermenin yanında psikolojik, hukuki ve mesleki rehberlik konusunda da yüz yüze danışmanlık desteği de vermektedir.

ADANA KADIN DAYANIŞMA MERKEZİ VE SİĞİNMA EVİ DERNEĞİ (AKDAM)

(0322) 453 53 50 / akdam.adana@yahoo.com

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ VE SİĞİNMA EVİ

(0312) 507 24 24

ANKARA ÇANKAYA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ VE SİĞİNMA EVİ

(0312) 458 89 00 Dahili: 1154

ANKARA KEÇİÖREN BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ VE SİĞİNMA EVİ

(0312) 359 33 22

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI

(0412) 226 22 98 - (0412) 229 48 80
dikasum@hotmail.com

DÜZCE BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ VE SİĞİNMA EVİ

(0380) 514 45 34

İSTANBUL EYÜP BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI

(0212) 440 05 00 / sosyal@eyup.bel.tr

İSTANBUL KADIKÖY GENÇ KIZ SİĞİNMA EVİ

(0216) 474 52 61 / iletisim@genckizsiginmaevi.org

İSTANBUL KÜÇÜKÇEKMECE BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI

0212 411 08 35

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI

(0232) 293 42 93

İZMİR ALİAĞA BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI

(0232) 616 19 80 / Dahili: 191

İZMİR BAYRAKLI BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI

(0232) 367 73 88

İZMİR BORNOVA BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI

(0232) 999 29 29 / Dahili: 4705

İZMİR KARŞIYAKA BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI

(0232) 399 40 81

İZMİR ÖDEMİŞ BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI

(0232) 545 11 99

MOR ÇATI KADIN SİĞİNAĞI VAKFI

(0212) 292 52 31-32

www.morcati.org.tr / morcati@morcati.org.tr

E) BAĞIMSIZ veya BELEDİYELE BAĞLI KADIN DANIŞMA ve DAYANIŞMA MERKEZLERİ

Kadın örgütlerinin işlettiği bağımsız kadın danışma ve dayanışma merkezlerinin yanı sıra son yıllarda pek çok belediye de kadınlar için danışma merkezleri açtı ve açıyor. Özellikle kadın örgütlerinin işlettiği merkezler, kadınlara karşı yapılan her türlü ayrımcılığı, ekonomik, sosyal ve politik dışlanmaları göz önüne alarak, kadınların kendi ihtiyaçlarına yönelik talep ve görüşlerini hayata geçirmek üzere bir araya geldikleri ve uğradıkları ev içi veya ev dışı şiddete karşı hukuksal ve psikolojik danışmanlık desteği alabildikleri, birbirleriyle dayanışma içinde oldukları bir ortamın oluşmasını amaçlıyor.

ADANA

ADANA KADIN DAYANIŞMA MERKEZİ VE SİĞİNMA EVİ DERNEĞİ (AKDAM)

(0322) 453 53 50 / akdam.adana@yahoo.com

ADIYAMAN

KADIN YAŞAM DERNEĞİ

(0416) 214 99 97 / akayder@hotmail.com

AĞRI

DOĞUBEYAZIT BELEDİYESİ SEMA YÜCE KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0472) 312 01 52

ANKARA

ANKARA BAROSU ALO GELİNCİK HATTI

(0312) 444 43 06

KADIN DAYANIŞMA VAKFI

(0312) 430 40 05 - (0312) 432 07 82

www.kadindayanismavakfi.org.tr

kadindv@yahoo.com.tr

ANTALYA

ANTALYA KADIN DANIŞMA MERKEZİ ve DAYANIŞMA DERNEĞİ

(0242) 248 07 66

www.antalyakadindanismanmerkezi.org

antalyakadınmerkezi@gmail.com

ANTALYA KENT KONSEYİ KADIN MECLİSİ

(0242) 243 69 92 / info@antalyakentkonseyi.org.tr

AYDIN

KUŞADASI BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0256) 614 58 42

BATMAN

SELİS KADIN MERKEZİ

(0488) 214 07 26 / jiyun72zane@hotmail.com

BURSA

BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı, Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğü Eşitlik Birimi (0224) 7163172

NİLÜFER BELEDİYESİ KONAK KADIN DAYANIŞMA MERKEZİ

(0224) 452 82 13 / nilufer@nilufer.bel.tr

NİLÜFER BELEDİYESİ GÖRÜKLE KADIN DAYANIŞMA MERKEZİ

(0224) 483 71 15 / nilufer@nilufer.bel.tr

MOR SALKIM KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ

(0531) 033 88 44 / morsalkimdernegi@hotmail.com

ÇANAKKALE

ÇANAKKALE KADIN EL EMEĞİNİ DEĞERLENDİRME DERNEĞİ-DANIŞMA MERKEZİ (ELDER)

(0286) 217 06 03 / elderkadinmerkezi@gmail.com

ÇANKIRI

ÇANKIRI KADIN DANIŞMA ve DAYANIŞMA DERNEĞİ

iletisim@kadindayanisma.org

DİYARBAKIR

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ACIL DESTEK HATTI

(0412) 444 79 49

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN SORUNLARI ARAŞTIRMA ve UYGULAMA MERKEZİ (DİKASUM)

(0412) 226 22 98 - (0412) 229 48 80

dikasum@hotmail.com

BAĞLAR BELEDİYESİ KARDELEN KADIN MERKEZİ 1

(0412) 236 93 11 / kardelenkadinevi@outlook.com

BAĞLAR BELEDİYESİ KARDELEN KADIN MERKEZİ 2

(0412) 234 20 41 / kardelenkadinevi@outlook.com

BİSMİL BELEDİYESİ NUJİN KADIN MERKEZİ

(412) 415 01 05 / nukev@mynet.com

CEREN KADIN DERNEĞİ

(0412) 251 58 27 / cerenkadindernegi@hotmail.com

ÇINAR BELEDİYESİ JİNWAR KADIN DANIŞMANLIK MERKEZİ

(0412) 511 21 78 / jinwarkadin@hotmail.com

ERGANİ BELEDİYESİ SELİS KADIN MERKEZİ

(0412) 611 30 07 / bilgiergani.bel.tr

KAMER VAKFI

(0412) 228 10 53 - (0530) 664 44 10

d.kamervakfi@gmail.com

(KAMER Vakfı'nın 23 ilde şubesi bulunmaktadır, hangi illerde olduğuna ilişkin bilgiyi KAMER Vakfı Merkezinden veya

www.kamervakfi.org.tr adresinden edinebilirsiniz.)

KAYAPINAR BELEDİYESİ EKİN CEREN KADIN DANIŞMANLIK MERKEZİ

(0412) 237 88 26 / cerendanismanlik@hotmail.com

KULP BELEDİYESİ ZOZAN EREN KADIN MERKEZİ

(0412) 831 23 82

LİCE BELEDİYESİ NUJİYAN KADIN MERKEZİ

(0412) 861 21 04 / nujiyankadin@hotmail.com

SELİS KADIN DERNEĞİ

(0412) 224 77 28 / seliskadin@yahoo.com

SİLVAN BELEDİYESİ MEYA KADIN MERKEZİ

(0412) 711 27 11 / meya_kadin@hotmail.com

SUR BELEDİYESİ KADIN DESTEK MERKEZİ

(0412) 223 00 16 18 / surkdm@hotmail.com

SUR BELEDİYESİ AMİDA KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0412) 223 88 01 / amidakadin@gmail.com

YENİŞEHİR BELEDİYESİ KADIN EĞİTİM PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE REHABİLİTASYON MERKEZİ (EPİDEM)

(0412) 226 60 02 / epidem@diyarbakiryenisehir.bel.tr

HAKKARİ

HAKKARİ BELEDİYESİ BİNEVS KADIN MERKEZİ

(0438) 211 28 60 / hakkaribinevs@hotmail.com

HATAY

MOR DAYANIŞMA KADIN DERNEĞİ

(0539) 390 29 96

İSTANBUL

BEŞİKTAŞ BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0212) 319 42 42 / Dahili: 5022

BAKIRKÖY BELEDİYESİ ÖZGEÇAN KADIN DANIŞMA EVİ

(0212) 466 39 39

KADIKÖY BELEDİYESİ ALO KADINA ŞİDDET HATTI

(0216) 349 9 349

KARTAL BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0216) 280 64 06

KÜÇÜKÇEKMECE BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA ve SİĞİNMA EVİ

(0212) 411 08 35 / sosyalyardim@kucukcekmece.bel.tr

ÜSKÜDAR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0216) 531 30 00 / Dahili: 3264, 3075

BAŞAK KÜLTÜR ve SANAT VAKFI

(0216) 420 49 68 / basaksanat@gmail.com

ÇİNSEL ŞİDDETLE MÜCADELE DERNEĞİ - İSTANBUL

0 (542) 5853990 / www.cinselsiddetlemucadele.org

info@cinselsiddetlemucadele.org

GÖKKUŞAĞI KADIN DERNEĞİ

(0212) 244 83 00 / gokkusagikadin@hotmail.com

KADININ İNSAN HAKLARI - YENİ ÇÖZÜMLER DERNEĞİ

(0212) 251 00 29 / www.kadinininsanhaklari.org

newways@wwhr.org

KADINLARA HUKUKİ DESTEK MERKEZİ DERNEĞİ (KAHDEM)

www.kahdem.org.tr / kahdem@gmail.com

KADINLARLA DAYANIŞMA VAKFI (KADAV)

(0212) 251 58 50 / www.kadav-ist.org

info@kadavist.org

MOR ÇATI KADIN SİĞİNAĞI VAKFI

(0212) 292 52 31 - 32 / www.morcati.org.tr

morcati@morcati.org.tr

İZMİR

İZMİR KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ

(0232) 482 10 77 - (0530) 443 52 93

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ ve KADIN SİĞİNMA EVİ

(0232) 293 42 93

İZMİR BAYRAKLI BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 367 73 88

İZMİR BERGAMA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 632 80 46

HAKLARIMI ÖĞRENMEK VE DANIŞMAK İÇİN NERELERE BAŞVURABİLİRİM?

İZMİR BORNOVA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(232) 999 29 29 / Dahili: 4705

İZMİR BUCA BELEDİYESİ ÖZGECAN ASLAN KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 216 21 46

İZMİR ÇİĞLİ BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 329 07 34

İZMİR DİKİLİ BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 671 74 22

İZMİR FOÇA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 812 40 42

İZMİR GAZİEMİR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 252 56 57

İZMİR KARABAĞLAR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 414 81 14

İZMİR KARŞIYAKA BELEDİYESİ ALAYBEY MAHALLE MERKEZİ

(0232) 364 53 10

İZMİR KARŞIYAKA BELEDİYESİ BOSTANLI MAHALLE MERKEZİ

(0232) 330 58 18

İZMİR KARŞIYAKA BELEDİYESİ NERCİZ MAHALLE MERKEZİ

(0232) 368 88 03

İZMİR KARŞIYAKA BELEDİYESİ YALI KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 362 21 81

İZMİR KARŞIYAKA BELEDİYESİ MUSTAFA KEMAL MAHALLE MERKEZİ

(0232) 370 70 07

İZMİR KARŞIYAKA BELEDİYESİ İNÖNÜ MAHALLE MERKEZİ

(0232) 361 41 45

İZMİR KARŞIYAKA BELEDİYESİ İMBATLI MAHALLE MERKEZİ

(0232) 366 60 62

İZMİR KONAK BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 425 35 01

İZMİR KEMALPAŞA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 878 12 22

İZMİR NARLIDERE BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 239 73 00

İZMİR ÖDEMİŞ BELEDİYESİ KADIN SİĞİNMA EVİ

(0232) 544 36 33

İZMİR SEFERİHİSAR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 444 77 43

İZMİR SELÇUK BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 892 73 26

İZMİR TİRE BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 500 12 07

İZMİR URLA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 754 12 68

KIRIKKALE

KADIN DANIŞMA VE DESTEKLEME DERNEĞİ

(0318) 357 42 42 / Dahili: 4020

kddd_tr@hotmail.com

KONYA

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN AİLE DESTEK MERKEZİ

(0332) 351 09 95 / kadem@konya.bel.tr

ŞEFKAT-DER

(0535) 733 77 13 - (0332) 351 27 65 / sefkat-der@

mynet.com

MARDİN

MARDİN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ARİN KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0482) 212 93 00

MARDİN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANLIĞI NARİN KADIN MERKEZİ

(0482) 213 09 48

DERİK PELJİN KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0482) 251 22 06 / peljin_kadinevi@hotmail.com

NUSAYBİN BELEDİYESİ GÜLSİLAV KADIN EVİ

(0482) 415 73 21 / gulsilavkadinevi@hotmail.com

KIZILTEPE NUDA KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0542) 230 00 49

DARĞEÇİT BELEDİYESİ ÇİÇEK KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0482) 381 24 21

SAVUR BELEDİYESİ KADIN POLİTİKALARI MÜDÜRLÜĞÜ

(0544) 354 43 78

MAZIDAĞI BELEDİYESİ KADIN POLİTİKALARI MÜDÜRLÜĞÜ

(0532) 312 08 56

MERSİN

MERSİN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0324) 231 77 20

kadindanismanmerkezi@mersin.bel.tr

AKDENİZ BELEDİYESİ İŞTAR KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0324) 232 04 42 / mersinistar@hotmail.com

MERSİN BAĞIMSIZ KADIN DERNEĞİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0324) 337 20 21 / info@bagimsizkadindernegi.org.tr

MUĞLA

KARYA KADIN DERNEĞİ

(0530) 691 29 87

MUŞ

MUŞ KADIN DERNEĞİ (MUKADDER)

(0436) 212 56 66 / mukaddermus@hotmail.com

MUŞ KADIN ÇATISI DERNEĞİ

(0436) 212 50 53 / www.kadincatisi.org.tr

kadindayanismasi@gmail.com

VARTO BELEDİYESİ SAVUŞKA KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0436) 711 25 19 / savuska-dayanisma@hotmail.com

NEVŞEHİR

KAPADOKYA KADIN DANIŞMA DERNEĞİ

(0384) 212 34 51 / kapadokyakadin@hotmail.com

NEVŞEHİR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0384) 213 12 25 / kadinnevsehir@gmail.com

SİİRT

SİİRT BELEDİYESİ BERFİN KADIN MERKEZİ

(0484) 223 23 52 / berfin@siirt.bel.tr

ŞIRNAK

ŞIRNAK ZAHİDE KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0543) 913 73 00 / zahide_kdm@hotmail.com

SİLOPİ BELEDİYESİ VİYAN KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0486) 518 50 51

ÇİZRE BELEDİYESİ SİTİYA ZİN KADIN MERKEZİ

0486 616 14 67 / kewok_7333@hotmail.com

TUNCELİ

TUNCELİ BELEDİYESİ DERSİM YAŞAM KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0428) 218 12 93 / dersimyasam@hotmail.com

URFA

URFA YAŞAM EVİ KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ

(0414) 315 17 25 - (0505) 561 71 36

www.yasamevidernegi.org, yasam_evi@hotmail.com

VİRANŞEHİR BELEDİYESİ BERJİN AMARA KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0414) 511 86 40 / berjinamara@gmail.com

HALFETİ BELEDİYESİ SARA KADIN MERKEZİ

(0414) 751 10 80-0544 255 62 63

kadinhalfeti@gmail.com

VAN

VAN KADIN DERNEĞİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ (VAKAD)

(0432) 214 45 87 / www.vakad.org.tr

vankadindernegi@hotmail.com

YAŞAM KADIN ÇEVRE KÜLTÜR VE İŞLETME KOOPERATİFİ (YAKA-KOOP)

(0506) 354 31 91 - (0432) 215 94 33

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ROJİN YAŞAM MERKEZİ

(0432) 216 57 93 / van_kym@hotmail.com

İPEKYOLU BELEDİYESİ KADIN POLİTİKALARI MÜDÜRLÜĞÜ

444 7 160 Dahili: 1153

EDREMİT BELEDİYESİ KADIN POLİTİKALARI MÜDÜRLÜĞÜ

(0538) 085 02 52

ÖZALP BELEDİYESİ KADIN POLİTİKALARI MÜDÜRLÜĞÜ

(0506) 532 97 10

MURADİYE BELEDİYESİ KADIN POLİTİKALARI MÜDÜRLÜĞÜ

(0507) 021 33 56

KUZEY KIBRIS

KUZEY KIBRIS FEMİNİST ATÖLYE (FEMA)

www.feministatolye.org / info@feministatolye.org

SOSYAL RİSKLERİ ÖNLEME VAKFI

(0392) 228 99 55 / sorov1@hotmail.com

MAĞUSA KADIN MERKEZİ DERNEĞİ (MAKAMER)

(0392) 366 02 78